

БАЊАЛУЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА РАДНОГ НАРОДА - БАЊА ЛУКА

Год. III - Број 82

Бања Лука, 18 март 1955

Примјерак дин. 10

Sa savjetovanja o izradi tarifnih pravilnika

Више политичког објашњавања о значају новог платног система

DA LI JE KRATAK ROK OSTAVLJEN ZA DISKUSIJU O PRAVILNICIMA?

U Banjoj Luci je 16. ov. mj. održano savjetovanje predsjednika i sekretara komisija narodnih odbora za odobrenje tarifnih pravilnika sa područja 16 srezova Zapadne Bosne. Savjetovanjem je rukovodio drug Salem Čerčić, predsjednik republičke komisije za plate.

Iz podnesenih izvještaja moglo se zaključiti da su u mnogim privrednim organizacijama tarifni pravilnici završeni i dati na diskusije kolektivima. U Jajcu, na primjer, svih 25 privrednih organizacija završile su izradu tarifnih pravilnika. U dvadeset osam industrijskih preduzeća Prijedora i 40 trgovačkih i ugostiteljskih radnji sutra će početi zajedničke diskusije. U Bosanskoj Dubici 41 privredna organizacija završila je izradu tarifnih pravilnika, ali su samo četiri data na odobrenje sreskoj komisiji. Industrijska preduzeća Banje Luke također su završila izradu tarifnih pravilnika. Međutim, trgovinska i ugostiteljska preduzeća zakasnila su uglavnom zbog reorganizacije na čijoj bazi će se i raditi pravilnici. Slične podatke o izradi tarifnih pravilnika iznijeli su i predstavnici drugih srezova. Prema tim podacima moglo se zaključiti da su rokovi za diskusije o pravilnicima vrlo kratki. Ni komisije narodnih odbora neće moći solidno da pregledaju sve pravilnike u ovom kratkom roku — do 1. aprila. U nekim srezovima ni političke pripreme nisu najbolje provedene. Sindikalne organizacije — iznio je predsjednik privrednog savjeta iz Bosanskog Novog — nisu mnogo učinile na političkom objašnjavanju značaja novih privrednih mjera. Sve što je učinjeno u tom pogledu učinila je Komisija i Narodni univerzitet. Ovo govori u prilog tome da bi trebalo produžiti rokove za konačnu izradu tarifnih pravilnika.

Prisutni sekretari, odnosno, predsjednici sreskih komisija za odobrenje tarifnih pravilnika iznijeli su i izvjesne tendencije koje su se pokazale prilikom izrade pravilnika. U trgovačkim kolektivima Jajca bilo je, na primjer, pokušaja da uvođenjem novih radnih mjesta i prekvalifikacije radnika u cilju podizanja tarifnih stavova. I u nekim kolektivima Banje Luke išlo se za povišenjem od dozvoljenih 5 posto, bez obzira za stvarne potrebe u preduzećima. To se naročito ispoljilo u nekim industrijskim preduzećima i trgovinama na veliko. U nekim privrednim organizacijama Bosanskog Novog, pak, određivane su visoke plate službenicima na račun radnika. I dnevnice za put određivane su ne realno, često do 1200 dinara. Takav primjer je u Tekstilnom kombinatu u Bosanskom Novom. Do ovoga dolazi zbog toga što neka preduzeća određuju nivo plata prema platama službenika srodnih preduzeća, koja su znatno većeg kapaciteta, prema čemu su i po-

slovi zamašniji i odgovorniji. Takođe je zapaženo da se ni u jednom preduzeću nije išlo za 5 posto ispod prošlogodišnjeg fonda plata i ako za to u nekim preduzećima povećanje robnog prometa i stimuliraju svi uslovi.

Sve ove nepravilnosti uočile su komisije i odmah ih otklanjale. Odobravana su povećanja tarifnih stavova samo tamo gdje je trebalo ispraviti greške iz ranijih godina. Isto tako se postupilo i sa odobravanjem novih radnih mjesta i prekvalifikacijom radnika.

U diskusiji je takođe istaknuto da se u zadrugama i poljoprivrednim dobrima još ne radi na izradi pravilnika. Prema izjavama diskutantata čeka se na uputstvo Glavnog zadrugarskog saveza.

Posebno mjesto u diskusiji posvećeno je odnosu komuna i preduzeća u raspodjeli dobiti i njihovom odrazu na fond plata. Za primjer može da posluži Banjalučki srez. Na području ovoga sreza rade veliki pogoni Preduzeća drvne industrije »Borje« iz Teslića, koji dijele dobit sa Narodnim odborom sreza Banje Luke. Učešće banjalučke komune u dobiti ovih pogona je znatno veće nego učešće, tešićke komune u ostalim pogoni-

ma. To se svakako odražava i na plate radnika, čime nastaje neravnotežan odnos između radnika u istom preduzeću. Ako bi banjalučka komuna međutim smanjila svoj udio u dobiti morale bi se povećati dotacije Republike.

Izneseni su i drugi primjeri neravnopravnih odnosa između preduzeća. U srezovima koji graniče sa Narodnom republikom Hrvatskom postoji bojazan od fluktuacije radne snage. Tako će, istaknuto je u diskusiji, preduzeće drvne industrije »Una« i »Sana« kod određivanja normi morati ispravljati prošlogodišnje greške. Naime, da bi održali radnike, najviše sjekeče, oni su morali određivati niže norme da bi plate svojih radnika bar donekle izjednačili sa platama radnika iste struke u Hrvatskoj, koji su bili znatno bolje plaćeni. Prema iznošenju diskutantata opravdana je takva bojazan i ove godine, jer se preduzeća u Hrvatskoj nalaze u boljem položaju. Neke komune, na primjer, odriču se svoga dijela dobiti na račun preduzeća drvne industrije. Međutim, to mnoge komune u Bosni još nisu u stanju da učine, jer se većina nalazi na dotaciji Republike. (P)

ДИСКУСИЈА О ДРУШТВЕНИМ ПЛАНОВИМА НАРОДНИХ ОДБОРА

Бирачи Челинца дискутују о Друштвеном плану

Одмах по изласку нацрта Друштвеног плана Бањалучког среза за ову годину, приступило се брђавању зборовна бирача на подручју општине Челинца. За разлику од прошле године, зборови бирача који су одржани ове године много су посјећенији и показују велико интересовање бирача за поједина питања. На три збора бирача који су одржани прошле недеље присуствовали су и народни посланици Момир Капор у селима Опсечко - Скаталица и Јошавка, и Александар Матић у селима Штрбе, Марковац и Грабовац. На осталим зборовима бирача присуствовали су одборници Народног одбора среза и општина.

У веома живој дискусији око приједлога Друштвеног плана бирачи су стављали своје примједбе и приједлоге. Тако је, између осталог, указано на потребу да се предвиде већа инвестициона средства за довршење већ започетих или изградњу нових школских зграда. Неке од ових школа, као што је осмогодишња школа у Челинцу нису биле обухваћене у плану инвестиција, иако се оне граде највећим дијелом из добровољних прилога и других облика добровољне помоћи. Слична примједба дата је и за школе у Горњој Јошавци и

Великој Шњеготини. За ову другу је народ Велике Шњеготине већ прибавио сав материјал за изградњу, али зато још недостаје и потребна новчана помоћ.

Зборови бирача дискутовали су и о неким питањима која се нису само односила на Друштвени план. Бирачи су изразили мишљење да би овогодишњи Друштвени план среза требало проширити с тим да се и планови општинских одбора Социјалистичког савеза координирају са предвиђеним радовима који ће се изводити на добровољној основи. Ти радови односе се на изградњу

Zadružni dom u Kobatovcima je centar političkog i kulturnog života na ovom terenu. Za mnogo toga, ovdajšnji aktivisti bi se mogli zahvaliti Upravi Zemljoradničke zadruge koja pokazuje puno razumjevanja za rad kulturnih i ostalih društava.

Snimio: M. Miladinovic

ПРИЈЕДЛОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА КОТОРВАРОШКОГ СРЕЗА СТАВЉЕН ЈЕ НА ДИСКУСИЈУ

ЗА УНАПРЕЂЕНЈЕ ПОЛЈОПРИВРЕДЕ ОВЕ ГОДИНЕ ПРЕДВИЂЕНА СУ ЗНАТНО ВЕЋА СПЕДСТВА

Прије неколико дана Савет за привреду Народног одбора среза у Котор Варошу разматрао је на својој сједници приједлог Друштвеног плана и буџета за 1955. годину. Инструменти Друштвеног плана показују повећање укупног бруто производа за 326.996.000 динара у односу на 1954. годину. Ово повећање условљено је тиме што се предвиђа знатно веће повећање реализације у грани индустрије и пољопривреде у односу на прошлу годину. У приједлогу овогодишњег Друштвеног плана среза индустрија учествује у укупно планираном друштвеном производу са 19,6 одсто, а пољопривреда са 68,8 одсто. Предвиђа се повећање националног дохода за 181.207.000 динара, а који ће највећим дијелом бити остварен од преузећа дрвне индустрије »Врбас« и »Борја«. Повећање вриједности пољопривредне производње предвиђа се за 104.207.000 динара, односно, повећање националног дохода за 103.548.000 динара, рачунајући за ово као базу нормалан рођ године и повећање прироста постојећег стоћног фонда.

У циљу унапређења пољопривреде као главне привредне гране на овом срезу, овим планом су предвиђена знатно већа новчана средства за њено унапређење. Обзиром да у грани пољопривреде највећи дио дохода претставља приход од стоћарства, то су средства предвиђена за унапређење пољопривреде намијенјена, углавном, за набавку квалитетног приплодног материјала, укрштанје пасмина и оsvјежење стоћног фонда.

Поред iskazanог stanja развоја привреде по гранама и секторима власништва реализованог у 1954. години, одредбама плана обухваћени су и поједини економски инструменти који ће се спроводити у живот одразити у привредним организацијама. Postavljanje процента за формирање фонда плата у трговини и угостителјству utječe на лативно дјеловати на повећање продуктивности рада у овим организацијама.

Davanje једног дијела доbitи радницима и службеницима у привредним организацијама — индустрији свакако ће имати видан одраз на повећање реализације у овој грани.

Fondovi амортизације, кадрова, камата на обртна средства, камата на основна средства, ануитети и остала друга давања биће од великог значаја за успјешан рад привредних организација, јер је инструментима Друштвеног плана предвиђен начин обезбјеђења ових фондова као и њихово коришћење. Друштвеним планом среза предвиђена су сва средства која ће бити реализована као приходи и rashodi као и начин њихове расподјеле. Приходи буџета углавном се обезбјеђују из привредних организација и то из индустрије која у приходима среза учествује са 30,8%, а једним дијелом од пореза на доhodak из пољопривреде која учествује са 21,7%, док остатак од 37,5% дају други предвиђени приходи. Приходи буџета чине једним дијелом и dotacije Народне републике предвиђене у износу од 19 милиона 800.000 динара. Taj iznos će се највећим дијелом утрошити за изградњу школа на срезу.

Приходи буџета у износу од 96.293.000 динара утрошће се на просвјету и културу у износу од 20.922.000 динара, здравствену заштиту 13.000.000, државну управу и судство 17.916.000 итд.

Приједлог Друштвеног плана среза достављен је свим привредним и другим организацијама на увид, а о њему ће се детаљно дискутовати ових дана на зборовима бирача. S. BILIC

Održana je godišnja skupština Sreskog odbora Crvenog krsta

Nedavno je Sreski odbor Crvenog krsta održao svoju godišnju skupštinu. Kroz godišnji izvještaj o radu i diskusiju moglo se utvrditi da je u prošloj godini Odbor postigao dobar uspjeh, što se naročito ogleda u ostvarenju prihoda u износу од 34.000 динара.

Sa uspjehom je završilo rad 16 tečajeva za zdravstveno obrazovanje seoske ženske omladine u kojima je 420 polaznica završilo te-

čaj. Pri kraju 1954. године основана су 43 нова течаја са преко hiljadu polaznica.

Danas je u Podmladak Crvenog krsta učlanjeno preko 4600 školske djece. Za članove Podmlatka prima se 400 komada lista »Zdrav podmladak« i preko njega se vaspitno djeluje na djecu. Samo u toku 1954. године održano je 130 predavanja iz oblasti zdravstva na području sreza.

B. G.

BANJA LUKA U RAZVITKU OD OSLOBOĐENJA DO DANAS Zadovoljavajući rezultati u razvoju zdravstvene službe

PREKO 366.000 PREGLEDA OBAVLJENO JE 1954 GODINE U
GRADSKOJ POLIKLINICI

U okviru priprema za proslavu 10-godišnjice oslobođenja grada, naš list uvodi na ovoj strani prigodnu rubriku u kojoj će svoje čitaoce upoznavati sa rezultatima desetogodišnjeg razvika grada u svim oblastima društveno-političkog, privrednog i kulturnog života.

Unazad deset godina mnogo je učinjeno na razvitku i proširenju ambulantno polikliničke službe u zdravstvenoj politici koju sprovodi Narodni odbor grada uz saradnju zdravstvenih radnika. Do sada su postignuti vidni rezultati i oni zaslužuju da se zabilježe. U 1941 godini imali smo tri ambulante pri Zavodu za socijalno osiguranje sa svega tri ljekara. Danas Gradska poliklinika ima u svojoj službi sedam ljekara opšte prakse i tri ljekara specijaliste. Ostale specijalnosti, izuzev dvojice internista i jednog ginekologa koji su službenici poliklinike, obavljaju se kroz honorarnu službu specijalista ljekara u gradu tako da poliklinika raspolaže sa svim specijalističkim ambulantom izuzev neuro-psihijatrijske. Za razliku od drugih ambulanti ova poliklinika ima u svom sastavu i ambulantu za plastičnu kirurgiju, te ambulantu za liječenje i suzbijanje crijevnih parazita. Osim toga poliklinika je formirala devet ambulanti zatvorenog tipa po preduzećima, što omogućuje brzu medicinsku pomoć radnim ljudima u kolektivima.

Formiranjem i proširenjem laboratorija za sve pretrage, rentgen kabineta, savjetovališta za trudnice, stanice za hitnu pomoć, voznog parka koji raspolaže sa pet sanitetskih kola omogućilo se nesmetano i pravilno odvijanje službe u ovoj ustanovi kao i blagovremena intervencija sa odgovarajućim tretiranjem načina bolesti kako to zahtjeva savremena medicina i organizacija zdravstvene službe.

Uz stalnu brigu za održavanje i čuvanje zdravlja radnih ljudi postoji i stalna saradnja sa organima Zavoda za socijalno osiguranje i organima radničkog samoupravljanja. U prvim poslijeratnim godinama kroz ovu ustanovu je prolazilo godišnje oko 90.000 lica dok se taj broj u 1954 godini popeo na 386.248 posjeta. Obzirom na ovakav porast može se zaključiti da kroz Gradska polikliniku, izuzev bolničke službe, odvija oko 80% pregleda i zdravstvenih usluga u cjelokupnoj vanbolničkoj službi. Poliklinika raspolaže sa svim specijalističkim ambulantom i radi toga se njena djelatnost prostire izvan teritorije grada, pa obuhvata i cijelu Bosansku Krajinu.

Ovi rezultati postignuti su uglavnom dobrom organizacijom poslovanja sa relativno malim brojem stručnog osoblja. Osim navedenih medicinskih usluga organizovano je davanje injekcija bolesnicima po kućama, što čini veliku pomoć, kako u provođenju terapije tako i u rasterećivanju bolničke službe, jer bi se mnogi slučajevi lakših oboljenja bez ove službe morali upućivati na bolničko liječenje. Ambulanta za plastičnu hirurgiju vršeci manje operative zahvate nad raznim deformitetima koji

su u velikom broju ometali radnu sposobnost ljudi čini neocjenjive usluge našoj privredi osposobljavajući radnike za proizvodnju. Formiranjem ambulante za liječenje od crijevnih parazita omogućuje sistematski rad u rješavanju ovog problema na terenu grada i sreza.

Osnivanje jedne dijagnostičke stanice učinilo bi veliku pomoć zdravstvenoj službi u gradu. Uprava gradske poliklinike čini sve da bi u što skorije vrijeme oformila u svom krugu i ovu stanicu. Koliko će ova stanica pomoći u što hitnijem otkrivanju pravih oboljenja, ona će isto toliko rasteretiti i materijalne izdatke Zavoda pošto su do sada ovakvi bolesnici upućivani u veće medicinske centre.

Nasuprot predratnom stanju kada je za službu socijalnog osiguranja radio samo jedan privatni zubar, a takvo je stanje zatečeno i po završetku rata, danas gradska poliklinika raspolaže sa osam dobro opremljenih zubnih ordinacija i odgovarajućim brojem zubara. U zubnoj ambulanti vrše se svi zubno-ljekarski i zubno-protetski radovi. Laboratorij zubne tehnike raspolaže sa potrebnim inventarom i instrumentarijem sa kojim je u mogućnosti da zadovolji sve zahtjeve koji se postavljaju pred zubnu protetiku.

Iz prednjih podataka proizlazi da je svaki pojedini stručno osposobljeni službenik Gradske poliklinike primio prosječno u 1954 godini oko 15.000 posjeta. Uprava gradske poliklinike teži za što skorijim uspostavljanjem još nekoliko preduzetnih ambulanta — prihvata (koje raspolažu sa po 60 kreveta u nekim preduzećima), jer je dosadašnja praksa pokazala da su one pružile veliku pomoć u vanbolničkom liječenju.

Stručno osoblje poliklinike uz ostalo zdravstveno osoblje u gradu učestvovalo je u svim akcijama koje su pružale medicinsku pomoć narodu, kao i na poslovima oko zdravstvenog prosvjećivanja i podizanja zdravstvene svijesti naroda. Zahvaljujući tome kao i sistemu socijalnog osiguranja kod nas ova ustanova je radi toga i imala tako velike rezultate.

KORISNA AKCIJA

XI OSNOVNA ORGANIZACIJA SSRN IZVRŠILA JE ANKETU O USPJEHU UČENIKA

Prije izvjesnog vremena XI osnovna organizacija SSRN izvršila je anketu o uspjehu učenika u srednjim školama, koji stanuju na njenoj teritoriji. Prema prikupljenim podacima utvrđeno je da ima 129 učenika sa jednom ili više slabih ocjena. Tako u STŠ od 95 učenika, koji pohađaju ovu školu 47 učenika pokazalo je slab uspjeh u učenju. Isto tako u SES od 34 učenika 12 je pokazalo slab uspjeh. U prvoj mješovitoj gimnaziji ima 15 učenika sa slabim ocjenama, u II mješovitoj gimnaziji 36, u I osmogodišnjoj školi 2, a u II osmogodišnjoj školi 17 učenika.

Od 129 učenika sa slabim ocjenama, 57 ima jednu slabu ocjenu, 28 sa dvije slabe ocjene, a 44 sa 3 i više slabih ocjena. Naročito slab uspjeh pokazuju učenici u STŠ kojih ima oko 50%. Posebno slab uspjeh pokazali su učenici iz doma »Mladen Stojanović« u kojem od 97 učenika, 48 ima slabe ocjene.

Na osnovu ovih podataka, organizacija je 10 III 1955 god. sazvala roditeljski sastanak na kojem je pored odbornika prisustvovalo oko 50 roditelja, kao i nastavnici koji žive na teritoriji ove organizacije. Na ovom sastanku raspravljalo se uglavnom o tome, koji su uzročnici slabog učenja učenika u srednjim školama. U diskusiji uzeli su učešća roditelji, koji su iznosili poteškoće na koje nailaze učenici u učenju. Neki su isticali da nisu u mogućnosti da obezbijede svojoj djeci prostorije za učenje, jer žive u teškim stambenim prilikama. Pored toga poteškoće stvara i poimanje udžbenika tako da su njihova djeca primorana da pozajmljuju knjige od drugih i da i to utiče na učenje i savladavanje školskog programa. Naglašeno je takođe, da su programi u školama opširni i po svome sadržaju teški, te napokon da ne postoji uska povezanost između škole i roditelja.

Iz doma »Mladen Stojanović« učenici pohađaju pretežno STŠ. Međutim u ovoj školi učenici iz doma ne pokazuju uspjeha naročito u I razredu jer su došli uglavnom sa sela gdje su dobili slabu pripremu, te ne mogu da savladaju program predviđen za I ra-

zred ove škole. Prigovoreno je da se u ovoj školi ispitivanje vrši kampanjski, pred sam semestar, tako da se dešava da se pojedini učenici ispituju za jedan dan iz više predmeta, što bez sumnje umanjuje njihov uspjeh.

U diskusiji uzeli su učešća i nastavnici koji su iznijeli da učenici u svome razredu nailaze na poteškoće naročito u savladavanju programa koji je po sadržini težak. Naglasili su da ima učenika koji imaju mogućnosti i sposobnosti da dobro uče, ali da ne pokazuju dovoljno volje. Ima i takvih učenika koji otvoreno govore da neće da uče. Naročito je naglašeno od strane nastavnika da roditelji treba da paze u koju će školu svoju djecu slati, jer uspjeh jednog učenika u školi u mnogome zavisi od toga, da li učenik ima smisla i volje za određenu vrstu nastave.

Na ovom sastanku stavljen je prijedlog od strane roditelja i nastavnika, da bi bilo potrebno učenicima koji su pokazali do sada slab uspjeh pomoći na taj način da im se omogući podučavanje od strane nastavnika i boljih učenika. U tome bi mogla da im pruži pomoć i organizacija Socijalističkog saveza. Ovaj prijedlog je na sastanku prihvaćen, tako da će organizacija SSRN u najkraćem roku organizovati jedan seminar za slabe učenike, naročito iz predmeta matematike, fizike i stranik jezika u kojem će učestvovati nastavnici koji žive i djeluju na terenu ove organizacije kao i učenici koji su u školama pokazali odličan i vrlo dobar uspjeh. U tom pravcu XI organizacija SSRN preduzela je mjere za organizovanje takvog seminara, kako bi se sa ovim radom što prije otpočelo.

I. M.

U DONJOJ IVANJSKOJ ZAVRŠENA DVA TEČAJA za prosvjećivanje ženske omladine

Početkom ove školske godine pri Osmogodišnjoj školi u Donjoj Ivanjskoj formirana su dva tečaja za žensku omladinu koja su posjećivale 47 omladinki. Ovim tečajevima, krojačkim i zdravstvenim, rukovodili su učitelji iz ove škole. Pored teorijskog izučavanja pojedinih predmeta, nastavnici su

Uprava Osmogodišnje škole namjerava uskoro organizovati nekoliko sastanaka sa mladim majkama na kojima će se razmotriti neka pitanja od velikog značaja za vaspitanje mladog naraštaja. Veliki mortalitet dojenčadi na selu, koji dolazi usljed nehigijen-

Polaznice tečaja

nastojali polaznicama pružiti mogućnost da se i na praktičnom radu upoznaju sa izvjesnim problemima iz tehnike krojenja, higijene i drugih predmeta. Tečajevi su neprekidno radili tri mjeseca. Na završne ispite izašlo je 38 omladinki.

ske i slabe njege neupućenih majki, mogao bi se preko predavanja i savjetovanja sa mladim majkama donekle ublažiti. Na ovom planu će se u ovoj godini mnogo učiniti.

M. Vuletić

Interesovanje seoske ženske omladine za domaćičke i zdravstvene kurseve u Prijedorском srezu

U cilju unapređenja domaćinstva na selu, Sreski odbor Saveza ženskih društava u Prijedoru organizovao je ove godine sedam domaćičkih kurseva koje pohađaju 92 polaznice. Kursevi rađe svakim danom i traju po tri mjeseca, kako bi se obezbijedio kontinuitet u pogledu programa i redovnog pohađanja. Savjet za prosvjetu i kulturu Narodnog odbora sreza obezbijedio je za kurseve 6 stručnih domaćičkih učiteljica i najnužniju opremu za kurseve.

posvećena puna pažnja od strane Saveza ženskih društava, Savjeta za prosvjetu i kulturu Narodnog odbora sreza i organizacije Crvenog krsta. Radom ovih kurseva obuhvaćeno je 450 omladinki. Na terenu sreza radi 19 kurseva. Do sada je završilo sa radom 13 kurseva sa 260 polaznica. Najbolji uspjeh su postigli kursevi u Trnopolju kojim su rukovodile učiteljice Janja Kovačević i Živka Kljajić. Zatim u Busnovima kojima je rukovodio učitelj Živko Vujičić; u Cikatama kojim je rukovodio učitelj Vlado Ružić i u Donjoj Ljubiji kojim je rukovodila učiteljica Kolundžić.

Za ovakve vrste kurseva u selima vlada sve veće interesovanje. Do sada su završena dva kursa — u Kaničanima i Donjim Garevcima. A još rađe kursevi u Kozarcu, Palančistu, Volaru, Lješkarima i Puharskoj. U Kozarcu postoji mogućnost da se osnuje jedna domaćička škola koja bi trajala godinu dana. Kroz ovu bi školu prolazile omladinke iz obližnjih sela.

Za rad ovih kurseva Narodni odbor sreza pokazao je dovoljno razumijevanja. Tako je za prošlu godinu iz budžeta Narodnog odbora izdvojeno 120.000 dinara. Nabavljeni su potrebni udžbenici. Ostale troškove oko održavanja kurseva snosio je Sreski odbor Crvenog krsta.

G. Vukadinović

U Čelincu se vrše pripreme za izgradnju osmogodišnje škole

Neдавно je u Opsječkom održana konferencija sa rukovodiocima iz društvenih i ostalih masovnih organizacija na kojoj je kroz referat i diskusiju razrađeno niz pitanja i ujedno postavljeni zadaci za buduć rad. Naročito je bila živa diskusija po pitanju zadataka u radu Narodne omladine. Između ostalog donesen je zaključak za formiranje folklorne i dramske sekcije, koje su, neđavno nastupile sa pripremljenim programom u čast 8 marta. Na konferenciji je postavljeno i pitanje u vezi sa radom društva žena. Pretsjednica društva žena u Čelincu i član Sreskog odbora urduženja zadrugarki, drugarica Jelena Gerđijan govorila je o učešću žena u radu društva i o potrebama formiranja ogranka u Opsječkom. Njen prijedlog je usvojen i društvo je neđavno formirano. Od 30 žena koje su se odmah učlanile neke od njih aktivne su polaznice domaćičkog tečaja u Čelincu.

Na konferenciji se diskutovalo o radu i učešću članova Socijalističkog saveza u izgradnji škola. Ovdje je škola, nakon 14 godina kako je izgorjela, konačno u mjesecu oktobru 1954 godine dovršena. Stanovnici ovog sela su dali u novcu, materijalu i dobrovoljnoj radnoj snazi preko 600.000 dinara za izgradnju škole. Sada se vrše pripreme za izgradnju osmogodišnje škole u Čelincu. Već su preuzete obaveze; Tošo Savičić, na primjer obćenao je novčani prilog od 20.000 dinara kao pomoć za izgradnju škole, a pored njega i drugi.

Milan GERDIJAN

JEDNA NEOPHODNA POTREBA

DA LI ĆE SE U BANJOJ LUCI GRADITI MAGACIN VEĆEG KAPACITETA?

Snabdjevanje potrošača poljoprivrednim proizvodima, proizvodima koji su najvažniji za njihov opstanak, je težak i krupan problem. Kada se uzme u obzir da dobro organizovana potrošnja znači osnovnu polugu za bolju proizvodnju, onda se tek može shvatiti prava i potpuna veličina toga problema. Shvaćanje veličine i značaja problema nas goni i na samo njegovo rješavanje i to što je moguće brže.

Ako razmotrimo ovaj problem u našim lokalnim razmjerama, t. j. Banje Luke i okoline, onda ćemo naići na konstataciju da u većini slučajeva nedostatak mnogih poljoprivrednih proizvoda, njihova visoka cijena, slab kvalitet itd., nisu rezultat samo slabe produktivnosti, kulturno-proizvodne zaostalosti i sličnih faktora koji svakako postoje. Okolca Banje Luke (računajući tu čitav teren koji gravitira banjalučkoj pijaci) ima izvršne uslove za proizvodnju voća i povrća. Ali, uprkos tome mi vidimo da ta proizvodnja, iako napreduje, ne napreduje onom brzinom kojom bi stvarno mogla. Zemljoradnik još nije postao robni proizvođač a on bi to trebao postati ali bi trebao imati mogućnosti da u svoju robu realizuje, proda. Do danas nam iskustvo govori da sa prodajom ove njegove robe ne ide baš kako treba. Ako godina rodi na pijaci je ponuda povrća i voća, a naročito povrća, vrlo velika a potražnja tako mala da cijene padaju ispod svakog minimuma, roba se ne može prodati i čak u ogromnim količinama propada. I šta se događa? Iduće godine zemljoradnici zasijavaju manje površine povrća i prestaju sa novom sadnjom voća. S druge strane, pošto povrće ima svoju kulminaciju prispjevanja tri do četiri nedelje, poslije te kulminacije, kada najveći dio proizvoda prođe, cijene istima naglo skaču i brzo ih nestaje. U isto vrijeme dok se to događa na banjalučkoj pijaci, cijene povrća u okolnim mjestima (Mrkonjić Grad, Ključ, Drvar, Travnik itd.) su po pet i deset puta veće i vlada prilična oskudica u tom neophodno potrebnom artiklu. Dakle u vrlo malom arealu na jednoj strani prezasićenost tržišta koja djeluje destimulativno na proizvodnju a na drugoj strani oskudica. To je štetno abnormalno stanje koje je najpoznatija da riješi trgovinska mreža. Ali trgovinska mreža ga vrlo slabo ili gotovo nikako ne riješava. Zato je potrebno ovaj problem uzeti u razmatranje kao hitan i neobično važan, ako želimo da nam unapređenje poljoprivredne proizvodnje ide onako kako bi trebalo i da nam poraste životni standard i proizvođača i potrošača.

Najnužnija potreba u rješavanju ovog problema je izgradnja jednog savremenog magacina velikog kapaciteta. Taj magacin trebao bi imati mogućnosti da obavi zadatke kojima bi bila svrha prihvatanje proizvoda voća i povrća. U magazinu bi se voće i povrće skupljalo, sortiralo, pakovalo i pod povoljnim uslovima čuvalo i postepeno dostavljalo na tržišta i izvozilo. Dakle, jedan ovakav magacin bi izvršavao tri velika i značajna zadatka: prvo, prihvatio bi sve tržne viškove i sačuval ih od propadanja, drugo, uredno i na danas odgovarajući način ih sortirao i pakovao i treće, dostavljao bi ih ravnomjerno na više tržišta. Kolikog bi značaja imalo izvršenje ova tri zadatka za potrošače voća i povrća, o tome nije potrebno ni govoriti.

Ipak, to je samo jedna strana problema. Ako bi ovakav magacin riješio ovu stranu problema, onda on automatski rješava i drugu stranu, koja je veća, akutnija i mnogo značajnija. Pošto, kako smo naprijed rekli, u našoj okolici postoje optimalni uvjeti za proizvodnju voća i povrća, ovaj magacin bi time što bi bio u mogućnosti da prihvati sve tržne viškove postao bitan faktor na unapređenje ove proizvodnje. Zemljoradnici bi sve više i više proizvodili voća i povrća jer im je omogućeno da ga

sigurno unovče. Tako bi se postepeno vršila povoljna preorijentacija u poljoprivrednoj proizvodnji. Isto tako bi omogućavanjem povoljnijeg otkupa kvalitetno i po sortama boljeg voća i povrća djelovalo na same proizvođače da postepeno proizvode bolje i kvalitetnije sorte. Samo preduzeće bi moglo preći na kontrahiranje i putem kontrahiranja obezbjeđivati kvalitetna sjemena. Svakako bi bilo najbolje da ovakav magacin bude u okviru zadrugnog sektora. On bi onda mogao putem zemljoradničkih zadruga sprovesti efikasan otkup proizvoda na samom terenu, bliže proizvođaču, da proizvođači ne bi morali, dovozeći u beskonačnim kolonama kola iz vrlo udaljenih sela svoje proizvode na banjalučku pijacu, uludo trošiti ogromne količine radne snage i ljudske i zaprežne i dragocjenog vremena, kao što se to danas de-

šava, i to u jeku najvećih poslova u poljoprivredi!

Kad se ovako u potpunosti sagleda značaj jednog ovakvog magacina onda se nameće zahtjev da se što je moguće prije priđe njegovoj izgradnji i da se upotrebe sva raspoloživa sredstva da se on opskrbi najsavremenijim postrojenjima za ovakav posao. Takav magacin, koji između ostalog, ima zadatak i čuvanja vrlo lako pokvarljive robe ne bi smio biti obično skladište bez uredaja za održavanje potrebnih stanja vlage, temperature, aeracije itd., jer neće moći postići željeni cilj. Danas u svim u pogledu poljoprivrede naprednim zemljama postoje takvi moderni magacini koji djeluju kao vrlo moćan i povoljan regulativ između proizvodnje i potrošnje poljoprivrednih proizvoda. Bez sumnje da i mi bez toga ne možemo.

R. V.

MILION KOMADA JAJA ZA GODINU DANA

Na inicijativu članova zemljoradničkih zadruga u Kobatovcima i Banjoj Luci počela je izgradnja uglednih peradarskih centara — peradarnika. Investicije za izgradnju ovih objekata obezbjeđuje jednim dijelom zadruga, a ostalo Glavni zadrugni savez Bosne i Hercegovine. Računa se da će svaki peradarnik koštati oko 2 miliona dinara.

Već iduće godine predviđa se da će ova peradarnika proizvesti preko milion komada jaja. Veći dio dobivenih jaja biće namijenjen za uvođenje matičnih jata kvalitetnih kokoški, vrste »Leghorn»

Pakovanje jaja

Slaba briga nekih preduzeća u Jajcu za otklanjanje nedostataka iz higijensko tehničke zaštite rada

Iako je krajem prošle godine na jednom od proširenih sastanaka Sreskog sindikalnog vijeća u Jajcu između ostalog temeljno raspravljano i o stanju higijensko-tehničke zaštite rada u jajačkim preduzećima, i pored izvjesnog poboljšanja u tom pogledu, neka od njih malo su dosad učinila da se uočeni nedostaci što prije uklone. To se moglo konstatovati prilikom obilaženja nekih većih preduzeća od strane organa Inspekcije rada Narodnog odbora sreza u toku januara mjeseca ove godine. U preduzećima »Hidrogradnja», Željezničkom građevinskom preduzeću i Tvornici gipsa, naprimjer, radnici su izloženi stalnom djelovanju prašine, a naročito je to slučaj kod onih koji rade u tunelima. Međutim, uprava tvornice i pored nekoliko upozorenja i naloga da nabavi potrebne aparate za ostranjivanje prašine u radilištima, nije kroz dvije godine to učinila. Primjer ta-

ki »Rodajland» koje godišnje prosječno saesu 150 — 180 komada jaja. U istom cilju i zemljoradničke zadruge u Laktašima i Čelincu uveće, takođe, matična jata kvalitetnih kokoški.

Peradarnici u Kobatovcima i Banjoj Luci snabdjevaće nasadnim materijalom — jajima, pored Banjalučkog sreza, i neke obližnje centre Bosne i Hercegovine. Izvještaj broja jaja prodaće se i na banjalučkoj pijaci.

Da bi peradarnici mogli uspješno da rade iz obe zadruge upućeni su na specijalizaciju u Bejle ljudi koji će se baviti ovim poslovima. (P)

NOVA GRANA PROIZVODNJE ZEMLJORADNIČKIH ZADRUGA U BANJOJ LUCI

U većim zadrugama na području Banjalučkog sreza uvodi se nova grana proizvodnje. Kod proizvođača u posljednje vrijeme vlada sve veći interes za unapređenje kućne radinosti. U tom smislu zemljoradnička zadruga u Slatini organizovala je pletarski kurs, koji je nedavno završilo oko 20 djevojaka. One će svoje znanje prenijeti i na druge zadrugarke.

Već izrađene korpiće i drugi predmeti po kvalitetu se ne razlikuju od radova srednjih radionica kućne radinosti mnogo starijih datuma.

Po ugledu na ovu zadrugu i u Laktašima i Čelincu osnovani su takođe pletarski kursevi. Ova grana zadrugne proizvodnje uveće se vjerovatno, i u druge zadruge ovog sreza. (P)

POMOĆ SITNOM PROIZVOĐAČU — jedan od osnovnih zadataka zadruge

UPOTREBOM VJESTAČKOG GNOJIVA I DRUGIM AGROTEHNIČKIM MJERAMA PROŠLE GODINE NA EKONOMIJAMA NEKIH ZADRUGA POSTIGNUTI SU ZNATNO VEĆI PRINOSI

U Jajcu je održana proširena sjednica Zadrugnog savjeta Sreskog zadrugnog saveza kojoj su, pored zadrugnih rukovodilaca i poljoprivrednih radnika Jajačkog sreza, prisustvovali i predstavnici zadrugnih organizacija Mrkonjičkog i Bugojanskog sreza. Sjednici je prisustvovao i drug Dimitrije Bajalica, prestjednik Glavnog zadrugnog saveza Bosne i Hercegovine.

U referatu o problemima zadrugarstva u srezu, između ostalog, konstatovano je da je u prošloj godini napravljena izvjesna prekretnica u načinu rada zemljoradničkih zadruga. One se sada sve više oslobađaju uskog gledanja na svoju ulogu, a svestranije pristupaju rješavanju unapređenja poljoprivrede kao njihovog najvažnijeg zadatka. U prošloj godini, za razliku od ranije, znatno je pojačan otkup poljoprivrednih proizvoda i zadruga su na taj način ostvarile tješnju saradnju sa svojim zadrugarima. Od sredstava koje su dobile od prodaje svojih proizvoda i iz drugih djelatnosti zadruga su nabavile oko 1500 ovaca, 50 rasnih ovnova, 250 košnica pčela i veći broj rasnih pastuha i bikova. Podignuta je i jedna zadrugna mljekara, a za zadrugne domove koji su uglavnom prošle godine svi završeni nabavljeno je 25 radio aparata. U ovim domovima otvoreni su veći broj čitaonica koje su snabdjevene sa potrebnim brojem knjiga. Pored toga četiri zadruga podižu voćnjake na svojim ekonomijama, a zadrugarima je podijeljeno i 40 tona umjetnog gnojiva. Uz pomoć Narodnog odbora sreza osnovana je poljoprivredna staničica i matično stado rasnih krava.

S obzirom na povoljne uslove za razvoj voćarstva, prošle godine otpočelo je podizanje plantažnog voćnjaka od 50 hektara, a takođe je u planu i izgradnja ribljeg mrijestilišta na Jezeru.

U referatu je dalje konstatovano da su primjenom agrotehničkih mjera, putem upotrebe vještačkih gnojiva i vršenjem raznih ogleda na ekonomijama i imanjima postignuti prošle godine dvostruki prinosi žitarica i voćarstva. Za razliku od ranije, seljaci se sada mnogo više interesuju za upotrebu vještačkih gnojiva koja se traže i u stočarskom dijelu sreza — Jajcu. Interes za primjenu agrotehničkih mjera naročito je porastao kod onih proizvođača koji su položili poljoprivredne tečajeve i na njima usvojili mnoga korisna znanja.

U diskusiji je, između ostalog, istaknuta i pogrješna orijentacija nekih zadruga za povećanjem broja ovaca, svinja i druge stoke, jer njihov uzgoj iziskuje velike troškove i uslovljava gubitke. Zapravo, zadruga bi trebalo da se orijentišu na nabavku rasne priplodne stoke koju bi kasnije uz određene uslove ustupale dobrim poljoprivrednicima i na taj način potiskivale iz stočnog fonda kržljivu i neproduktivnu stoku i doprinosile njegovom unapređenju. Zauzeto je gledanje da ne treba ići ka stvaranju farmi i ekonomija isključivo pri zadrugama, već u tom pravcu koristiti i interes sitnog proizvođača i pomoći ga. Zadatak zadruga na tom planu bio bi da razvija i uslužnu djelatnost putem nabavki vršalica, prskalica i drugih poljoprivrednih oruđa koja će on koristiti. B. ILIĆ

Čelinački mramor izvoziće se u Švedsku

IZLOŽENI UZORCI MRAMORA SVRSTAVAJU GA MEĐU NAJBOLJE U ZEMLJI

Polovinom prošle godine Narodni odbor sreza Banje Luke, uz pomoć Geološkog zavoda otpočeo je prve istražne radove mramora u selu Skatavici, na području opštine Čelinač. Radi toga što Narodni odbor sreza nije imao potrebnih kredita za njihovo finansiranje, oni su izvođeni u prekidu. To je u izvjesnoj mjeri usporilo da se ovi radovi normalno odvijaju, ali i pored toga prvi rezultati opravdali su ranija očekivanja u pogledu kvaliteta rude. Prvi pronalasci su bili u ploči, u dobrom sjaju, boji i kvalitetu. Antun Augustinčić — naš poznati kipar, prilikom obilaska ovog rudnika, kao i neki drugi stručnjaci, koji su se zainteresovali za skatavački mramor izrazili su se veoma pohvalno o njemu, navodeći između ostalog da on ne izostaje iza najboljih mramora u zemlji.

Poslije prvih pronalazaka mramora dalje istražne radove preuzelo je preduzeće »Krajina» u Banjoj Luci i za kratko vrijeme otpočela je djelomična eksploatacija mramornih zrnaca u količinama kojima su zadovoljavali svoje potrebe. Dnevno može da se iskopa 80-100 kubika, a u toplijim danima moći će se eksploatisati i više, a to će zavistiti od potražnje. Ovim je preduzeće »Krajina» ne samo zadovoljilo svoje potrebe, nego i potrebe drugih građevinskih preduzeća u Banjoj Luci. Ova preduzeća, pa i sama »Krajina» sve do nedavno nabavljala su mramor iz drugih republika i nisu ga mogla dobiti u dovoljnim količinama. Osim toga isporuke mramora nisu izvršavane na vrijeme, zbog čega su radovi na gradilištima često usporavani, pa čak i prekidani. Sada preduzeće »Krajina» već više mjeseci isporučuje mramor i drugim preduzećima van planu.

banjalučkog sreza. Konkretno isporučilo je Komunalnom preduzeću u Derventu, Sreskom građevinskom preduzeću u Doboju, Šumskoj upravi u Bosanskom Novom, KPD Nova Gradiška i drugim.

Za kratko vrijeme postao je predmet interesovanja i potrošača iz drugih republika. Tako je, naprimjer, »Građevinar» iz Novog Sada tražio otkup cijelog rudnika, s tim da proizvedeni mramor izvozi u inostranstvo. Međutim, do toga nije došlo jer je Narodni odbor sreza odbio to traženje i počeo sam da ispljuje mogućnosti za plasman mramora na drugim tržištima. I već krajem prošlog mjeseca između izvoznog preduzeća »Kemikalije» iz Zagreba i Narodnog odbora sreza došlo je do pregovora za sklapanje ugovora sa kupcima iz Švedske. Pored više ponuđenih uzoraka mramora iz naše zemlje, Šveđani su ocijenili banjalučki mramor kao najpovoljniji za njihove potrebe i zainteresovali su se za veće količine za izvoz.

Očekuje se da će ovih dana biti sklopljen i potpisan ugovor o eksploataciji mramora u Švedsku i prve pošiljke već su pripremljene za isporuku. Postoje mogućnosti da se pored Švedske mramor isporučuje i u druge zemlje.

Nije suvišno, ako se napomene da su i saobraćajni uslovi dosta povoljni za transport mramora. Naime, od pruge normalnog kolosjeka Banja Luka — Doboju do samog rudnika proteže se šumska pruga. Pošto postoje svi uslovi za izvođenje eksploatacije u širem obimu za koji Narodni odbor sreza nije zasada u mogućnosti, da odvoji veća sredstva, to bi trebalo da se ta sredstva obezbijede u Republičkom Društvenom Marko Mirnić

Održana je skupština Udruženja rezervnih oficira za grad i srez

Stručno obrazovanje rezervnih oficira najvažniji zadatak udruženja

U prostorijama Doma Jugoslovenske Narodne Armije održana je u prošlu nedelju skupština Udruženja rezervnih oficira za grad i srez Banju Luku. Obzirom na činjenicu da je osnovni zadatak Udruženja da stalno radi na podizanju vojno-stručnog znanja svojih članova, u prošloj i početkom ove godine na nekoliko sjednica odbora mnogo se raspravljalo o tome, kakav stav zauzeti u odnosu na ovo pitanje. Na kraju je formirana komisija čiji je osnovni zadatak bio da pripremi nastavni plan i program, kao i da predloži odboru način za bolje i efikasnije izvođenje nastave. Udruženje je u svom radu na ovom polju išlo od postavke da rezervne oficire treba upoznati kroz praktičan rad sa najnovijim oruđima, novinama i iskustvima iz naše i drugih armija. Kod izrade nastavnog plana i programa vodilo se računa o primjedbama slušalaca, a ujedno su konsultovani stručnjaci za pojedine rodove vojske. Kao rezultat takvog rada proistekao je zaključak da se nastava u gradu odvija po nastavnim grupama rodova i službi, a na području sreza po opštinama sa svim rezervnim oficirima.

U gradu su formirane nastavne grupe po specijalnostima. Kao predavači su istupali uglavnom drugovi iz pojedinih rodova u armiji. Rezultat nastojanja koja su usmjerena na što bolje i efikasnije korištenje nastavnih sredstava i kadrova, uglavnom je pozitivan. Pored predavanja koja su zakazivana u određeno vrijeme i u redovnim vremenskim razmacima, za očiglednost u nastavi upotrebljavan je i nastavni film. Mnogobrojne pokazne vježbe takođe su u mnogome doprinijele uspjehu koji je postignut na ovom polju. Iz referata koji je podnesen na ovoj skupštini mogli smo saznati da je broj slušalaca na nekim predavanjima bio relativno mali, odnosno, ispod prosjeka. Jedan dio rezervnih oficira nedovoljno ozbiljno je shvatio svoje obaveze prema Udruženju što se naročito odražavalo na posjećivanju predavanja, kinopredstava i pokaznih vježbi. Uslijed

toza Udruženje je donijelo odluku da se u drugom nastavnom periodu ukinu predavanja po grupama rodova i službi i da se održe skupno za sve rezervne oficire.

Na skupštini se u nastavku diskutovalo o saradnji sa vojno-teritorijalnim organima, sa ustanova-

ma koje rade na vanarmijskom i vojnom vaspitanju naroda, o političkoj aktivnosti unutar Udruženja, o nekim problemima u vezi sa fizičkim odgojem rezervnih oficira, kao i nekim problemima sa štampom koja je namijenjena za podizanje stručnog znanja oficira.

Na skupštini je istaknuto, da je ozbiljan propust Sreskog odbora i pododбора što nisu radili na tome da se povremeno održavaju konferencije sa cjelokupnim članstvom na kojima bi se pretresala pitanja od važnosti za rad Udruženja itd.

(d. m.)

Korisna saradnja profesora i đaka Učiteljske škole iz Banje Luke sa susjednim srezovima i selima

U posljednje vrijeme profesori i učenici Učiteljske škole iz Banje Luke posjetili su nekoliko sreskih mjesta Bosanske Krajine i susjednih sela u banjalučkom srezu. Ovo svakako treba istaći kao primjer i pohvaliti. Profesori iz Pedagoškog centra Učiteljske škole, održali su trodnevne seminare sa nastavnicima osmogodišnjih škola i učiteljima u srezovima Bos. Dubica, Bos. Novi, Kotor Varoš i Prijedor, dok su učenici dali nekoliko priredbi. Priredbe su održane i u opštinskim centrima Ivanjske i Čelinač, kao i u Vrbani.

U prošlu nedelju profesori i učenici Učiteljske škole bili su u Prijedoru. Profesori su imali tro-

dnevni seminar, a učenici su išli u nedelju i dali su dvije predstave u Amaterskom pozorištu u Prijedoru, od kojih jednu za đake, a drugu za građanstvo. Obadviije predstave su vrlo dobro uspjele i bile su dobro posjećene. Na odbranom programu nalazile su se horske pjesme, muzičke tačke, folklor i pozorišni komad »Beograd nekad i sad«.

Pored dosad napravljenih posjeta u sreskim mjestima i selima Bosanske Krajine, profesori i učenici ove škole posjetili su u Prnjavor, Sanski Most i Jajce. Ove posjete koje su dosad učinjene svakako su od velike važnosti. Jer seminari koji se održavaju sa učiteljima i nastavnici-

Rad u društvenim organizacijama u Piskavici mogao bi biti bolji

U pretprošlu nedelju održana je opštinska izborna konferencija Narodne omladine u Piskavici. I na ovoj konferenciji, kao i na ostalim, delegati su diskutovali o radu organizacije u protekloj godini. Istaknuto je da ima organizacija koje nisu održale više od jednog sastanka od prošlogodišnjih izbora do ovih, a tako i sekretarijati osnovnih organizacija. Ništa nije bolje stanje ni u Opštinskom komitetu Narodne omladine, jer su i oni svoje sastanke neredovno održavali. Slaba pomoć osnovnih organizacija Saveza komunista, Socijalističkog saveza, kao i od strane opštinskog komiteta Saveza komunista, takođe je uzrok uslijed čega je u nekim organizacijama zamro rad. Na sastancima Opštinskog komiteta SK, kao i na sastancima osnovnih organizacija nije u protekloj godini postavljeno

pitanje rada u organizaciji Narodne omladine. Kada je već postavljeno onda je to učinjeno sa zakasnilenjem i može se reći da je po tom pitanju površno diskutovano. Članovi komiteta nisu zaduženi za rad u pojedinim organizacijama i vrlo rijetko odlaze na sastanke osnovnih organizacija Narodne omladine. Taj zadatak je prepušten članovima komiteta koji rade u Opštinskom komitetu Narodne omladine.

Pored nedostatka u radu rukovodstva Narodne omladine, organizacija je postigla izvjesne uspjehe u svome radu. Nedavno je sa radom završio Domaćinski tečaj koji su pohađale 24 omladinke, a 172 omladinke pohađaju zdravstvene tečajevе. Na ovom sastanku pored delegata prisustvovalo je i 30 omladinke koje pohađaju zdravstveni tečaj.

U Piskavici su poseban problem prostorije. Zadrugi dom još nije dovršen. O tome se vodi malo računa. Ako je nemoguće završiti u potpunosti Zadrugi dom, onda bi trebalo od starog materijala napraviti manju prostoriju u kojoj bi se omladina mogla sastajati. U Piskavici postoji ambulanta koja je zapaljena još za vrijeme rata. Možda bi nju trebalo opravititi ili materijal dati da se prebaci na gradilište Zadruginog doma. Na taj način bi se u izvjesnoj mjeri ublažila nestašica u kritičnim građevinskim materijalima. Na drugoj strani, društvene i ostale organizacije dobile bi odgovarajuće prostorije. Ovo bi, nesumnjivo, u mnogom pospješilo rad u svim društvenim organizacijama na ovom terenu.

Zaključci konferencije, kao i mjere koje će se u dogledno vrijeme poduzeti na ovom planu, govore nam o postojećim mogućnostima da rad oživi i krene naprijed.

S. Đ.

Uz godišnjicu Pariske komune

da predstavljaju: »najzad pronađeni oblik pod kojim se može izvršiti ekonomsko oslobođenje rada«. Kratkotrajnim, dvomjesečnim iskustvom pariski komunisti dali su osnovne istinske proleterske države, čija su iskustva dragocjena za međunarodni radnički pokret. Iskustva ovog velikog historiskog pokušaja, naročito u pogledu uočavanja opasnosti birokratizma, od neprocjenjive su važnosti i za našu zemlju.

Revolucionarni poduhvati pariskih komunara na uspostavljanju novog društvenog uređenja označavaju lijep primjer pretvaranja kvantiteta u kvalitet, epohalno otkriće u pretvaranju jedne institucije u drugu suštinski nove vrste, u kojoj je demokratičnost provedena u kristalnom obliku. Velika historiska stremjenja proletarijata našla su svoje ostvarenje u Pariskoj Komuni koja je svojim smjelim zahtevima — naročito poznatim dekretom od 16 aprila, organizacijom rada na bazi fabričkih savjeta — našla svoju punu sadržinu i historisku afirmaciju. Radnici su po prvi put postali gospodari svoga rada i svoje ličnosti.

Učešće radnika u upravljanju preduzećima najjasnije je izraženo u pravilniku o upravljanju radionica za izradu vojne opreme u Luvru, gdje je kroz 14 članova izneseno ono što u bitnim crtama određuje kvalitativno nove oblike odnosa proizvođača prema sredstvima za proizvodnju. Fabrički savjet je u ime radnika upravljao sredstvima za proizvodnju, a sastojao se od delegata biranih de-

mokratskim putem na skupštini radnika. Delegati su mogli biti opozvani ukoliko izgube povjerenje svojih birača, zapravo ako u potpunosti ne izvršavaju svoje zadatke kao radnički predstavnici. Mandat je trajao 15 dana, ali se polovina delegata birala jednom sedmično. Delegati ne samo što su bili obavezni da zahtjeve i želje radnika postavljaju na sjednicama Savjeta, već su bili i dužni da izvijestavaju svoje birače o zaključcima sa savjetovanja.

Demokratičnost pri izboru rukovodstva radionica i odjeljenja i način prijema radnika na posao, kao i nemogućnost otpuštanja sa posla bez odluke Fabričkog savjeta, dali su još jedan dokaz jednog novog, promjenjenog odnosa, dijamelatno suprotnog kapitalističkoj praksi: postavljeni su novi oblici i data nova sadržina koji su i pored kratkotrajne primjene doživjeli svoju punu potvrdu, potvrdu historiske neophodnosti.

Kao prvi oblik diktature proletarijata, koja historijski gledano nije bila baš potpuna i dovoljno čvrsta, Pariska Komuna u toku svog opstanka od 72 dana bila je istinska korporacija narodnih odbornika biranih na osnovu opšteg biračkog prava. Cjelovito gledajući, Komuna je bila proleterska republika sa široko postavljenim samoupravnim elementima. Na čelu pojedinih grana državne uprave stajale su komisije kojima je rukovodila Izvršna komisija podređena Komuni.

Razbijanjem starog državnog aparata, odvajanjem crkve od drža-

ve i škole od crkve, stvaranjem nove državne uprave na bazi širokog učešća narodnih masa u upravljanju pariski komunisti dali su uzoran primjer rješavanja osnovnog pitanja socijalističke revolucije, odnosno način osvajanja vlasti i mjera koje su nužne da se preduzmu kad radnička klasa osvoji vlast.

Dan Pariske Komune 18 mart označava jednu svijetlu stranicu u historiji međunarodnog radničkog pokreta, stranicu jednog velikog historiskog pokušaja koji je uzdržmao kapitalistički sistem do srži njegove i ocrtavao put proletarijatu u borbi za stvaranje takvog društvenog uređenja u kome će neposredni proizvođači vršiti svu vlast.

U našoj socijalističkoj stvarnosti prvi put su u potpunosti ostvarene historiske težnje radničke klase, postignuto je ono za šta su se pariski komunisti borili. Na bazi učenja naših velikih klasika Marksa, Engelsa i Lenjina, poučena iskustvima Pariske Komune, naša prak-

sa u svim granama društvene djelatnosti daje jedinstven primjer rješavanja društvenih odnosa uopšte. Ono što je Pariska Komuna pokušala, mi smo ostvarili u buri naše narodne revolucije, poslijeratnoj izgradnji i učvršćenju novog društvenog sistema koji počiva na čvrstim temeljima jedinstvene, opštenarodne akcije za učvršćenje i dalje razvijanje novih društvenih odnosa. Samoupravljanje radnog naroda u oblasti privrede, vijeća proizvođača, zborovi birača, komune itd. ocrtavaju stazu u pravcu ostvarenja neposredne demokratije ka kojoj nezadrživo koračamo. Na ovom našem putu nismo sami jer su u naša velika ostvarenja uperene oči cjelokupnog međunarodnog radničkog pokreta, koji u našim uspjesima vidi opravdanje i nužnost revolucionarne borbe.

Danas se navršava ravno 84 godine od dana kada je Pariska Komuna izvršila svoje veliko revolucionarno djelo, djelo koje je označavalo ne samo pokušaj već i opravdanje svog postavljanja; njena dragocjena iskustva, primjenjena u specifičnim uslovima biće od neprocjenjive važnosti i koristi za sve narode i zemlje koje stupaju na put socijalističke izgradnje. Osvrćući se na ovaj dan ponosni smo što ne samo da smo koristili iskustva pariskih komunara već smo pošli nezadrživo naprijed u daljoj razradi i oživotvorenju principa stvarne demokratije.

M. V.

ONI TEK POČINJU...

Nekoliko misli o književnom večeru mladih

Prije više od četiri stotine godina, besmrtni holandski slikar Rembrandt van Rijn na svojim platnima daje najveći domet tamno svijetle boje; toliko se saživljavao s portretima — ličnosti svojih remek-djela, da se oblačio, nošao i ponašao kao i likovi s njegovog platna i toliko zaboravljao u svojim studijama, da je izlazio i na ulicu u viteškom odijelu ili kao mistični princ Dalekog Istoka, sav u sjaju i blistavom bogatstvu — ili samo zagrnut nekim pohabanim plaštom, kao mitološki pustinjaš ili biljedni prosjak.

Danas, Paul Muni, još uvijek nedostiživi majstor filmske i pozorišne glume, stvara svaku svoju ulogu živeći godinama životom ličnosti uvijek tako različitim — a, toliko istinitim, dok je ne ostvari u svojoj potpunosti i jednom zauvijek o njoj samoj, da izrazi sve i pokaže sve.

A, šta da se kaže, kada je Gustav Flouer, proslavljeni francuski pisac romana »Gospoda Bovaria«, nekoliko puta pokušavao i lakša trovanja svog sopstvenog organizma, da bi što uvjerljivije opisao smrt svoje glavne junakinje; ili kad su neki pariski obalski radnici jednom prilikom spasili život Žan Rasinu, klasičnom francuskom dramatičaru, koji se htio baciti u Senu, s ciljem, da upozna bar tek donekle smrt davljenjem — jer tako završava glavna ličnost tragedije koju je pisao.

Ovo je tek nekoliko velikih imena, slavni i nezaboravni. Često se kaže, općenito za umjetnost, mladi od starih mogu mnogo naučiti! Iстина. Ali mogu ići još i dalje. Međutim ono što se vječno može učiti i što se prvo mora naučiti od starih majstora iz svih umjetnosti — to je njihova upravo nesalomljiva volja, lična neograničena poštenost i neprestano učenje u samom radu.

Sve je ovo potrebno reći i našim mladim banjalučkim književnicima

koji su čitali svoje radove 14. okt. u Domu kulture. Oni tek počinju. I zato što počinju i lutaju. Traže svoj put. Nema tu sumnje. Mladi su talenti.

Zar je Mopasan, veliki francuski novelista, kao još uvijek najbolji učitelj filmskih književnika i pisaca scenarija — svu svoju umjetničku vrijednost stvorio samo talentom? Naprotiv! Mopasan je bio preko deset godina najmarljiviji učenik Flobera; mjesecima je morao samo jedan zadatak rješavati, samo jednom riječi kazati »po čemu konj, što vuče kočiju ne naliči pedeseterici drugih konja, koji idu za njim ili pred njim«.

A koliko tek danas imaju mogućnosti mladi banjalučki književnici u svojoj sredini! Kakve samo teme. Ideje. I koliko sjeza iz naše današnjice, prošlosti ili novije istorije. Šta oni rade? Kako oni pišu? Stvaraju li oni? Ima tečnih dijaloga u dramskim pokušajima kod Hamida Husedžinovića. A u pripovjeci Stjepana Bobana ima tako jednostavnog i pristupačnog priča nja. I u pjesmama Žarka Svjetlanovića, Dobrote Lošića, Tomislava Mirkovića, kao i kod drugih ima blistavih stihova, lijepih i privlačnih — ali svojom formom. Sadržaj? To je najslabije u njihovim radovima. Dramu »Putevi« Husedžinović piše upravo bez stvarnog poznavanja političko-ekonomskih prilika jednog određenog vremena. A konkretna tema njegove drame to baš izričito zahtijeva. Zar se glavni klasni antagonizam ostataka feudalnih elemenata očituje u sukobu begova i njihovih slugu? Begovi kao veleposjednici imaju slugu koje su uglavnom odane, poštovne i poslušne. A te slugu nisu agrarni proletari, oni dobro žive i nemaju zašto da se bune — bar njih većina. Vrijeme radnje drame — godina 1942. a okolina

Banje Luke. A nigdje u drami se nisu spomenuli okupator i njihove slugu, četnici i ustaše itd.

A zar je uvjerljiv i realan onaj parolski rasplet u Bobanovoj pripovjeci »Slike kao i hiljade drugih«? Priča o slikaru apstraktisti, koji stvara — što niko ne razumije i tad autor, da ne bi propao taj možda istinski slikarski talent — nalazi mu prijatelja, koji ga s čarobnim riječima automatski pretvara u slikara pejzaža itd. Općenito kod svih, naročito proznih radova nedostaju psihološka opravdanja. Dva napredna omladinca, sa svojih nepunih osamnaest godina i još skojevci između sebe vode »borbu za ženu«! — u dramu »Putevi« po autorovim riječima; i kako je na istom mjestu neskla-

dan i neumjestan autorov izraz za ljepotu žene — »salivena kao tope«. A pitanju ljubavi naši mladi banjalučki pjesnici su prišli ili krajnje pesimistički (Svjetlanović) — »nek poteče krv iz mojih vena« ili sentimentalno - boleljivo (Mirković) koji će samo poslije »bečkog valcera« i mnogo »vina«, jedino »zoru da poljubi«, jer nije došla Marija da ljubi njegove »rutave grudi«; ili prigušena seta (Lošić) prema voljenoj Tatjani. Ima tu svega — ali najmanje života! Proučavanja. Čemu paprnat ljudi, njihov nestvaran život teatralni patos kod njihovih radova? Nedostaje poznavanje života. Zašto neproživljeni osjećaji? Zar nemati iskrenosti, zavaravati samog sebe — ne donositi istinu?

Pogledajte ovaj crtež! Odmah se prepoznaje, to je Kun! Nije sad mjesto da se govori o sigurnosti

potenza, o tačnosti proporcija i odgovarajućoj dimenzionalnosti, te čvrstoj povezanosti svih planova, radnje, pokreta, ličnosti — što stvara na papiru tuš i pero jednog našeg umjetnika. Crtež nema naslova! Nije ni potreban. Crtež je jasan — partizani se odmaraju! Svako nešto radi. Seljanke žurno donose jelo i vodu. U prednjem planu intimna porodična scena. Otac je prekaljeni borac i ratnik. Majka je već uzela sina za ruku, da podu. Imaju malo vremena. Skoro će pokret. Završivši sinu priču o njihovoj zadnjoj borbi i pobjedi, otac za tren: zaustavio je pogled. Možda svog sina gleda zadnji put. Blag osmjeh zatitra na njegovom licu; potpuno je shvatio, da sva borba, žrtve, pa i njegova smrt biće jedan novi život u vječnoj mladosti. Tako jednostavni sadržaj na jednom crtežu — pretstavljajući toliko života iz koga može nastati literarno djelo. Eto, baš čak na tim granicama književnog i likovnog radaju se ideje, bogate, zanimljive i poučne. Karakteristični uzajamni odnos literature i slikarstva, samo je jedan od primjera za izvore jednog stvarnog umjetničkog stvaralaštva.

»Htio bih« — bila je posljednja pjesma, koja je pročitana na književnoj večeri mladih; najviše je mislono! Naslov ove pjesme pretstavlja nešto zajedničko za sve naše mlade banjalučke književnike; svi oni teže i žele da stvaraju — kao izraziti talenti. Ali po Geteu »talenti se radaju — veličine se stvaraju«. U tom pravcu prvenstveno su pozitivni njihovi zajednički napor formiranja svoje ličnosti kao mladih književnika.

Boris KANDIĆ

Drago Mažar

DEVET MJESECI SA RODJOM

(NASTAVAK III)

Kao i sunce, koje se već pripelo visoko, ali ga šuma zaklanjala, i mi smo gurali uz nogu i tek najveće stigli u Šišnici. Mogli smo ranije da ne naiđemo seljaci pa riječ o riječ otegnu se koraćanje. Josi valja priznati da je sa seljacima umio zatezati, vagati, preskakati svaku drugu riječ kao da je rođen u ovoj posnici. Na proplanku, kuda je preko kamena kralva koja stazica, sretosmo seljaka neuobičajeno odjevenog.

— Koje dobro? — otpozdravi mu Josi i pruži ruku kao starom znanцу.

— Više zlo nego dobro; šta se može, nečija volja; kamo sreće da su me prevarili... Nego, gdje mu to dođe Zečji Dol?

— Legitimaciju molim! Odakle ideš, dokle i zašto?

Josi mi namignu da se ne pravim važan, ali brkajlija izvadi propusnicu iz Srbije iz koje saznadosmo da traži grob svoga sina, koji je kao partizan poginuo u VI. ofanzivi. Nisam imao riječi da mu se izvini. Josi mi dađe cigaretu. Pola odmah pojede.

— Navaliła mati, ko žene... Zemaljski običaji; nit ga ima ko da obide, nit da oplače, nit da svijeću... Pa eto, velim, ako ga nadem, i ako se ovaj rat svršil...

— Svršen je! — poskočismo oba.

U njegovim brkatićima ustima nesta cigarete.

— Gotov?! Hitler?! —

Nismo uspjeli ni da se oprostimo, a već poskakujući zamače u šumu.

Poslije predavanja koje mi Josi održa o šumskim saobraćajnim propisima, suhog grla i praznog stomaka izadosmo na visoravan. Skinuo sam kaput, džemper, obadvije košulje, napravio zaveziljaj, objesio o pušku, ali znojenje nije prestajalo. Šta da radim? Ni moja se pjesma Josi nije sviđala.

— Istina, nije rat, ali nije ni mir...

Već sam se umorio. Cipele žulje. Ali sam se zatekao da pred Josom neću kapitulirati. Spasi me susret sa čobanom.

— Gdje je banda? — proderah se ja sjedajući u hlad pod jeliku. Sjede i Josi.

Mršav starčić, u kožunu, u šubari, stajao je kao kip. Kroz prozore na nekad zelenim esesovačkim hlačama virila su koljena, dok je na lijevoj nozi imao opanak a na drugoj čokulu uvezanu žicom. Klem-pava šarovčina ležala je sa desetak mršavih ovaca.

— Nemoj stari da se praviš lud. Gdje je banda?

— Ama dijete...

— Govori!

— Ama dijete...

— Ajde, ajde, ne boj se.

— Ama dijete je l' ti to za vašiste pitaš, za neprijatelje naše... Eto ne bi vjerovo, od Mitrovdana četresprve moje oči, što se kaže, nisu zapele za ustašu, a za četnike od proljetos, kad ono Korpuz ovuda protutnaji... Kažem Korpuz, bog ga pomogo, jer da on ne udari odoše ovce na pazar. Ne znaš sinko što je dušman napast. Kažem napast, jer trojica pojedju jarca. Zar banda ovuda moje dijete? Ovo ti je srce partizansko...

— Šta sad? — govorio je Josin izraz lica. Zatim. — Deset minuta odmor. — Zatim izvadi iz džepova krpe i počeo pušku da čisti.

Zatvorio sam oči ma da sam htio da gledam u seljaka koji je mljeo kao potočar o svakoj ofanzivi u dlaku i kome je jabučica kad bi god izgovorio riječ »vašist« skakala gore dole rastežući smežuranu kožu na vratu.

— Kažeš, družo, da je rat svršen i da je amnestija na snazi. Zar za vašiste amnestija? A joj, kakva smo mi to država?

— Bilo je u neprijateljskim vojskama ljudi zavedenih, mobilisanih, koji se nisu uprijali, koji nisu zločinci...

— Dao bi ja njima amnestiju ovom toljagom po glavi!

— Ne treba tako usko gledati...

— Bilo usko, bilo široko, — ne dađe seljak Josi da dovrši — kažem široko, pito bi ja tebe ko bi od nas nosio glavu na ramenu da su šišničani pobijedili...

— Znači, gore je banda! — skočio sam.

— Ništa ne kažem; čuje se, priča se... Moglo bi biti kiše...

Razgovor završen. Starac krenu za ovcama gazeci ostrje sa nogom u čokul; šarov zijevnu, zabi njušku u dlaku, sključnu, obilznu se, pogleda sa nipoštašavanjem, ispravi rep i u nekoliko skokova stize gazdu. Tek sad zalaja da brda zaječaše.

Nastávismo veranje, plazanje i opet veranje. Najzad potočić. Ne! Kap po kap, s lista na list. I dalje ništa sem vlažne zemlje. Ipak sam odlučio da se umijem, operem, da noge spasim nevolje. Pošto Josi čuti, prvi sam počeo.

— Sve sam više ubjeden da od naše inicijative zavisi uspjeh zadatka. Volio bih da napravimo podvig dostojan naše organizacije.

Kestenjaste se oči raširiše,

— To je lijepo... Ali moramo požuriti... Naš je zadatak specijalan. Rodo drži sve konce u svojim rukama i ne bi nam oprostio ako bi napravili neku nesmotrenost.

— Možda bi ipak trebali pokušati? Bio si partizan. Tvoje iskustvo iz ilegalnog rada nije za potcjenjivanje...

Nije me Joso prekinuo, što sam očekivao, nego glas koji zapomaga iz šume:

— U pomoć! U pomoć!

Josi gurnu metak u cijev i potrča uz brdo dajući mi rukom znak da se držim strane. Kratko disanje nije pomoglo da se misli srede, srce utiša, a noge izdrže juriš. Odjednom pred nas skoči seljak.

— Šta se dogodilo? — zagrmi Josi.

Seljak nije skidao pogleda sa zemlje. Ne znam kako izgleda jarac kad se otrne vuku, ali seljakov izgled nije mi govorio ništa bolje.

— Evo, gledajte! — reče šapatom pokazujući na šikaru. — Pst! Opasne su to životinje.

Ispadoše mi oči, ali ništa nisam primjećivao. Ni Josi, koji razgleda tragove.

— Pazi! Ne u škaru... — zažmiri i pruži se po zemlji kao da neko među nas baci bombu. Zatim zakuka. Sve je išlo brzo da sam se uplašio. Josi se uzalud češao po glavi. Pomislio sam da se radi o nekom ludaku. To više nije bio plač.

— Vasilije, Vasilije, šta si ti bogu zgriješio, a joooj, a joooj! Neće Vasilije živ u selo, a joooj, a joooj! — Još više me iznenadi kad podiže glavu: suvo lice bezazleno, čekinjasto, puno suza. — Ako tražite drugu Rodu, on nije u Šišnici... — Kad ne dobi odgovor nastavi još hladnije. — Sinomah... ko zna kud se Rodo lomi... E, da je on danas bio na mome mjestu, pitao bih ja njih kako bi se proveli. Ne ćete vjerovati, drugovi, ja u drva, a puške meni u grudi... Mislim, naši! Kažem: zdravo drugovi! A kundaci po meni... Da ne bi vas ode Vasilije...

— Dobro! — odahnuo sam. — Hvala ti! To je patriotska dužnost. Ako šta primjetiš mi smo u Šišnici, kod odbora.

— Drugovi, pa i ja sam iz vražije Šišnice; Vasilije Zubić, zemljoradnik... Baš mi je drago... Konj mi osta u šumi... i šjekira... i cipeletine...

— Ostaj nam zdravo! — učinil mi se da je njegova ruka i tvrda, i žuljevita, i odlučna. — To je čovjek!

Josi ga isprati škiljeći kao da je nešto slutio. Vasilije se u dva skoka izgubi između krakatih bukava čije su krošnje kao kišobrani zadržavali sunce.

Mislim da mogu odmah reći da ovome čovjeku dugujem što sam izgubio još jednu školsku godinu, i ne žalim. Naime Vasilije Zubić bio je sve samo ne ono što se prikazivao. Još nikad nisam sreo takvog lica, odličnog glumca, takvog majstora za podvale

pa čak i onda kad smo ga otkrili kao četničkog jataka.

(Nastavak u idućem broju)

ZANIMLJIVOSTI

Jedan novi automatski detektor vatre

Sprave koje automatski daju uzbunu u slučaju požara, obično se zasnivaju na detektorima koji su osjetljivi na toplotu. Međutim, takva sprava daje znak za uzbunu tek onda kada je požar već uhvatio maha, odnosno kada je toplota od požara dovoljno jaka da pokrene spravu.

Novi detektor, nazvan »Minerva« je nesumnjivo najosjetljivija sprava svoje vrste, do sada izrađena. Ona prvo otkriva tragove dima koji dolaze iz nekog materijala koji se nije još razbuktao nego samo tinja. Tako, naprimjer, kada se zapaljena cigareta drži blizu sprave, njen dim odmah izaziva znak za uzbunu. Sprava »Minerva« je ustvari proizvod atomskog doba pošto se kod njene izrade koristio princip radioaktivnosti.

Cijela sprava potječe na neku kutiju za kakao srednje veličine, mehanizam joj je jednostavan i vješto smišljen. Sprava ima dvije komore od kojih jedna sadrži radioaktivni izvor koji se sastoji od trake stanjola na kome ima radijuma. Ova komora je djelimično zatvorena dok je druga potpuno otvorena. Obje komore spojene su sa naročitom vrstom elektronske cijevi koja se nalazi na dnu detektora. Stabilna voltaža je spojena između duple komore i te elektronske cijevi, ali dok su prilike normalne, nikakva struja ne prolazi kroz taj spoj. Međutim, kada

dim uđe u otvorenu komoru apsorbirane su čestice koje stalno zrači radioaktivni izvor. Ovo izaziva malu promjenu u električnom krugu — voltaža se povećava i elektronska cijev iz tog razloga, propušta struju koja je potrebna da se sprava stavi u pogon.

Održavanje ovih detektora je jeftino. Radiumski izvor se ne može uništiti i ostaje aktivan preko hiljadu godina. Detektor može da padne na pod a da se ne ošteti, ne propušta prašinu i otporan je prema vlazi, a može da čuva prostor od 1000 do 3000 kvadratnih stopa.

Prije nego što je odlučeno da se »Minerva« detektor upotrijebi za zaštitu radarskih instalacija u Velikoj Britaniji, izvršeni su najstrožiji eksperimenti koji su trajali mjesecima. Za vrijeme tih eksperimenata bilo je utvrđeno da ovi radioaktivni detektori daju znak za uzbunu u trajanju od nekoliko minuta — prilikom nekih proba i po pola sata — ranije nego alarmne sprave koje su osjetljive na toplotu. Od tada su nove sprave instalirane u mnogim državnim zavodima, industrijskim preduzećima, uključujući tu i fabrike, magacine i trgovine. Jedan novi detektor instaliran je i za zaštitu umjetničkih predmeta od neocjenjive vrijednosti u jednom čuvnom muzeju u Kembriđu, a jedan za zaštitu najnovije britanske elektronske mašine za računanje koja je uvedena u britanskom aeronautičkom institutu u Farnborou. Francusko vazduhoplovno društvo Er Frans već je instaliralo ove detektore u svojim avionima tipa Vajkaunt.

#

Dva modela jedne nove mašine, jedinstvene za knjigovezačku industriju, biće po prvi put prikazani ovoga ljeta. Mašine vezuju knjige bez prethodnog šivenja sekcija i troše sintetički ljepak (jednu hladnu polivinilsku emulziju koji ima veliku prednost nad životinjskim ljepkom koji se dosad upotrebljavao u knjigovezačkom zanatu. U toku jedne jedine operacije, mašina vrši pet faza standardne proizvodnje knjiga uz osjetno smanjenje troškova. Osim toga, zahvaljujući novoj mašini, dobijaće se knjige koje se lakše otvaraju, a uštedeće se 5% hartije. U današnje kritično doba izdavačke djelatnosti, očekuje se da će nova mašina omogućiti smanjenje izdavačkih troškova.

Prototip mašine bio je konstruisan poslije 18 mjeseci naučnog rada u jednom britanskom preduzeću u Batersiju i za sad je već jedna trećina ograničene

Nova knjigovezačka mašina

proizvodnje mašina prodana u 15 zemalja. Firma koja proizvodi novu mašinu očekuje veliku potražnju iz SAD gdje će se mašina prikazati krajem ove godine.

Mašina pretstavlja veliki napredak u metodi vezivanja knjiga pošto eliminisanjem tradicionalnog metoda šivenja sekcija knjiga, već vjekovima odamaćenog, mnogo će se uštediti u radnom vremenu.

Od ova dva nova modela značajniji je tako zvani izdavački knjigovezač koji može da izradi preko 40 knjiga u minutu, već prema veličini i obliku knjiga. Mašina savija i lijepe sekcije knjige sve u toku jedne operacije i time šivenje sekcija postaje izlišno. Gotove knjige vrlo su lijepog izgleda, neobično su elastične i stranice se veoma lako otvaraju.

#

Fotoelektrična sprava za mjerenje gustine dima u vazduhu

Dim i magla moći će se od sada izmjeriti pomoću jednog specijalnog električnog uređaja.

Prva teškoća koju su stručnjaci morali da savladaju bilo je mjerenje industrijskog dima. Taj problem bio je riješen proizvodnjom jednog fotoelektričnog mjerača.

Prvi od ovih aparata koje proizvodi jedna fabrika elektronskih sprava i aparata, biće izložen uskoro na izložbi elektro-tehničkih inženjera u Eris Kortu u Londonu. Aparat je temeljno isproban u jednom naročito sagradenom dimnjaku i zvanično je

poznat kao alarmna sprava za ukazivanje gustine dima.

Instaliran u ma kakvom dimnjaku, novi mjerač mjeri gustinu dima pomoću svoga fotoelektričnog prijemnika i prenosnika koji kada dim dostigne izvjesnu gustinu daje znak za uzbunu.

Aparat će biti naročito koristan za upotrebu u »bezdimnim zonama« čije je uvođenje nedavno zahtjevao Biverov odbor. U isto vrijeme mjerač će doprinijeti većoj ekonomičnosti potrošnje goriva pošto će opomenuti fabrike kada nekontrolisano troše gorivo.

U naučnoj laboratoriji u Sajdnhamu proizvođačke firme, naučnici dovršavaju druge nove sprave koje će izgleda takođe biti prikazane na izložbi. U njim spadaju i jedna elektronska sprava za otvaranje vrata garaža na taj način što će vozač pritisnuti jedno dugme na ploči za instrumente automobila koje će elektronskim putem otvoriti vrata od garaže.

Repertoar Narodnog pozorišta

Petak, 18 III, nema pretstave.

Subota, 19 III, »DUBOKO PLAVO MORE«, psihološka drama u 3 čina od Terens Retigen. Početak u 20 časova. Cijene ulaznicama od 25—60 dinara.

Nedelja, 20 III, »MAJKA«, drama u 3 čina od A. Muratbegovića. Početak u 15 časova. Cijene ulaznicama od 25—60 dinara.

Nedelja, 20 III, »MALA FLORAMY«, opereta u 3 čina od Ive Tijardovića. Početak u 20 časova. Cijene ulaznicama od 60 do 120 dinara.

Ponedjeljak, 21 III, nema pretstave.

Utorak, 22 III, »DUBOKO PLAVO MORE«, psihološka drama u 3 čina od Terens Retigen. Đačka

pretstava. Početak u 19 časova. Cijene ulaznicama od 15 — 35 dinara.

Srijeda, 23 III, nema pretstave.

Četvrtak, 24 III, »ZLATNI OKTOBAR«, komedija u 3 čina od Mire Mihelić. Početak pretstave u 20 časova. Cijene ulaznicama od 25—60 dinara.

ZAMJENA STANA. — Mijenjam komforan jednosobni stan sa banjom uz manju kiriju u novo-građnji u centru za dvosobni komforan stan u centru.

Upitati Maršala Tita 3 drugi kat lijevo.

PRODAJA GRADILIŠTA. — Prodaje se gradilište u površini od 800 kv. metara sa dva lica. Upitati Rade Ličine 12/1.

B. Ilić

Pravni savjeti

PRAVO VLASNIKA ZGRADE NA OTKAZ STANA

Pitanje:

Sa službom sam u Brežicanima, ali imam kuću u Banjoj Luci. Treba da se vratim sa službom u Banju Luku. Otkazala sam prije 7 mjeseci sadanjem stanaru, a stanbena zajednica mu još nije našla stan. Ja ne mogu da mu nađem stan, jer ne živim u Banjoj Luci. Je li opravdano, da se ja brinem za pronalazak stana?

S. PAULIN

Odgovor:

Potrebno je po čl. 63 Uredbe o upravljanju stambenim zgradama uputiti pismeno stanaru otkaz. Ako stanar primi dobrovoljno otkaz treba o tom sastaviti pismenu ispravu i ovjeriti je po NO. Na osnovu te isprave može se voditi izvršenje — prinudno iseljenje, naravno, u koliko se korisniku prethodno obezbijebilo odgovarajući stan.

Ako stanar ne primi otkaz treba mu po čl. 60 navedene Uredbe otkazati putem Sreskog suda. Na osnovu pravomoćnog otkaza ili presude, kojom se osnažava otkaz, može se voditi izvršenje prinudnim iseljenjem uz obezbjeđenje odgovarajućeg stana za korisnika preko narodnog odbora.

ODRICANJE OD NASLJEDSTVA DATO U SUDU JEDINO JE MJERODAVNO

Pitanje:

Dana 7 XII 1954 god. dao sam izjavu kod NOO kojom sam svoj nasljednji dio u zaostavštini svoga oca preveo i poklonio majci i dobio o tom uvjerenje NOO. Međutim NOO duže vremena nije predao tu moju izjavu Sreskom sudu tako, da sam tek 31 I 1955 god. dao izjavu kod Sreskog suda o odricanju od nasljedstva i dobio potvrdu radi regulisanja prava na dječji dođatak. Kako po Uredbi o dječjim dođacima gubi dođatak za iduću godinu lice, koje ne da izjavu o odricanju od nasljedstva na ostavinskoj raspravi u tekućoj godini, postavljam pitanje da li mi pripada dječji dođatak s obzirom, da do zakašnjenja u izdavanju potvrde o odricanju od nasljedstva nije došlo mojom krivicom.

M. A.

Odgovor:

Po postojećim propisima zaostavštine iza umrlih lica vode Sreski sudovi. Oni su nadležni za primanje izjave o prihvatu i odricanju od nasljedstva, te za izdavanje potvrda na osnovu tih izjava. Prema tome, potvrda Sreskog suda kojom je zasvjedočeno, da ste se odrekli od nasljedstva, jedina je mjerodavna za utvrđivanje, da li su otpale činjenice, čije je postojanje isključivo pravo na dječji dođatak a odricanje od nasljedstva važi od dana, kad je sud primio izjavu o odricanju.

DA LI SE HODNIK I MANSARDA URAČUNAVAJU U STANBENU POVRŠINU?

Pitanje:

1) Po čl. 18 Uredbe o upravljanju stambenim zgradama ne uračunava se u stambenu površinu kućni hodnik. Meni je komisija uprave stambene zajednice uračunala hodnik i izričito na rješenju o kategorizaciji citirala metraž hodnika. Da je kod mene zaista hodnik a ne, eventualno predložje vidi se iz toga što je dugačak 5,50 m, a širok 1,74 m, svijetlo u ovaj hodnik dolazi iz jedne sobe (staklena vrata), te se skoro uvijek po danu mora osvijetljavati sa sijalicom. Da li protiv ovog rješenja mogu sada uložiti žalbu stambenoj inspekciji?

2) Prema saznanju neke su komisije u gradu mjerile po mansardama onaj dio potkrovlja, gdje se samo može uspraviti. U moje stanu postoje takva dva potkrovlja, dolje je širina 2,25 m, a visina gdje se može ispraviti 0,75 m. Da li je komisija izvršila pravilno mjerenje.

Odgovor:

U prvom pitanju iz Vašeg izlaganja da se zaključiti, da se radi o hodniku u stanu, čija se površina prema čl. 18 Uredbe o upravljanju stambenim zgradama uračunava u stambenu površinu.

Međutim u koliko smatrate da je komisija donijela pogrešno rješenje možete zatražiti ponovni izlazak komisije, koja će izvršiti pregled Vaših prostorija, u konkretnom slučaju ovog hodnika, i u koliko utvrdi da je prvo rješenje pogrešno donijeto, zatražite ispravku prvobitnog rješenja.

Isto tako mogli biste postupiti i u drugom slučaju, jer se iz Vašeg pitanja ne vidi da li ovu prostoriju koristite, odnosno u koje Vam svrhe služil.

PRAVO NA PERIODSKU POVIŠICU

Pitanje:

Narodni odbor opštine Laktaši svojim rješenjem br. 2075-1 iz 1954 godine primio me je za svog službenika sa danom 1 X 1954 godine i poslavo u zvanje kancelarijskog referenta sa XII platnim razredom kao završnim, priznavši mi za napredovanje 25 god. 10 mjeseci i 27 dana. Da li sam u pravu kada mislim, da pravo na prvu periodsku povišicu stičem 4 XI 1955 god., odnosno 1 XII 1955 god., kada navršavam punih 27 godina državne službe za napredovanje.

Drago BALABAN,
službenik NOO Laktaši

Odgovor:

U koliko ste u ranijoj službi bili razvrstani u XII platni razred, a NO Laktaši Vas u tom platnom razredu primio u svoju službu, tada bi imali pravo na periodsku povišicu od vremena kada ste prevedeni u XII platni razred. Ako ste međutim dobili XII platni razred kao završni sa postavljanjem u NO Laktaši, tada pravo na periodsku povišicu stičete tek kada u tome platnom razredu navršite 3 godine službe bez obzira na preostalo vrijeme službovanja.

JAVNA ZAHVALA

Povodom iznenadne smrti našeg dragog Ljubiše, ovim putem izjavljujemo najtopliju zahvalnost drugovima i drugaricama odjeljenja UDB-e i SUP-a Banja Luka koji nam pomogoh u tim teškim časovima oko organizovanja sahrane i ukazaše pažnju u svakom pogledu.

Takođe izjavljujemo našu zahvalnost ustanovama, sindikalnim podružnicama i radnim kolektivima koji priložiše svoje vijence, kao i svim drugovima i drugaricama, prijateljima i građanima koji izjaviše saučesće i prisustvo naše sahrani, čime nam ublažiše bol za izgubljenim Ljubišom, Porodica Misirača

Sport

ОВОГОДИШЊА СКУПШТИНА НОГОМЕТНОГ ПОТСАВЕЗА ЗАВРШИЛА JE УСПЈЕШНО РАД

Можда ни једне године као ове није очекивана већа „бура“ на годишњој скупштини Вањалучког ногометног потсавета. Па ипак и поред „доказа“ и приједби које су изнијели делегати, на слаб рад управног одбора, овогодишња скупштина — која је одржана 12 и 13 марта, текла је конструктивним путем напријед. Ситне расправе остале су по страни. Износили су се приједлози, чула су се мишљења. Једном ријечју, овогодишња скупштина обухватила је како кроз реферат — који је подnio секретар Потсавета друг Анто Видаковић, тако и кроз дискусију, готово све проблеме ногометне организације Вањалучког потсавета.

ПРЕКРЕТНИЦА У РАДУ СКУПШТИНЕ

Први дискусанти „измијењали“ су ријечи. Ватромет је био отпочео. Изгледало је да ће се слика за проширених састанака УО БНП-а поновити. Међутим карактер међуклубских расправа — захваљујући већини делегата, одбачен је. Изабран је правилан пут. Правилно посматрање ствари делегата бихаћког „Сигнала“ Бешлагина, затим делегата бањалучког „Ворца“ друга Карабеговића Ирфана и принципјелно гледање на све проблеме и недостатке у ногометној организацији Бос. Крајине, делегата БСК-а друга Ахмета Шеховића, учинили су прекретницу у раду ове скупштинe. У наставку, излагања делегата била су задојена жељом: да рад у овој ногометној организацији крене коначно правим путем напријед.

Успјели су! У низу стављених примједби на рад управног одбора и у упућеној критици није било ништа тенденциозног. Све је то било добронамјерно и видно опомене, да се не понови!

ТЕМЕ РАДА СКУПШТИНЕ

Скупштина је расправљала о повећању броја клубова и о масовности у њима, обзиром да на територији Потсавета има данас 28 клубова са 1721 играчем. Поједини делегати истакли су да се на ријешену недостатка ногометних терена није довољно учинило. (Случај Вање Луке где се од 5 игралишта од прије рата користи само једно, док су остала слободна и за ногомет неискориштена). Обзиром да су цијене спортским реквизитима одвише високе — што је и један од разлога недовољне масовности, кроз реферат је изнесено мишљење да је по овом питању потребна интвенција наших привредних органа, како би се цијене „приближиле“ клубовима. Обзиром да је Потсавет постигао врло слабе резултате у раду са подмлатком — јер само 10 клубова учествује у такмичењу подмладака, кроз реферат је предложено оснивање фонда за подмладак, а делегати су тражили да првенство екипа подмладака буде обавезно — без изузетка, бар за клубове Потсаветне лиге. Било је говора и померању „Старосне“ границе за играче подмлатка од 18 на 20 година. Број о одиграним утакмицама клубова БНП-а у прошлој години, показао је да клубови нису имали добар однос према Потсавету. Скупштина је поред календара такмичења и приједлога буџета, усвојила и

нови правилник БНП-а, као и приједлог да се затражи од НС БиХ да се сусрет репрезентације БиХ са одговарајућим противником одржи ове године у Вањој Луци. Поред тога скупштина је након дискусије опростила остатак казне Љуби Шкорићу играчу Рудару док жалбе НК Ворац (Дрвар) и Младости (Котор Варош) нису уважене. Додијелена је помоћ НК „Јединству“ (Бихаћ) у износу од 10.000 динара, као и помоћ за изградњу игралишта.

ИЗАБРАНИ СУ

На приједлог кандидационе комисије акламацијом су изабрани у нови управни одбор другови: за претједника Ахмет Шеховић, за секретара Рајко Крагуљ, Вилко Арнуш, Хакија Куленовић, Милош др. Ђурчић, Душан Пејновић, Зијад Фазлић, Шефик Церић (сви из Вање Луке); Антица Јанковић (Бихаћ), Свето Ђорђевић (Бос. Дубица), Атан Авдагић (Бос. Нови), Гапро Лончаревић (Бос. Градишка) и Столе Ђатовић (Приједор). Досадашњи секретар друг Анто Видаковић није изабран како би могао посветити више времена раду судске организације. У ревизиони (надзорни) одбор изабрани су другови: Исмет Хацимујагић, Ирфан Карабеговић и Раде Пилиповић (Котор Варош).

За делегате за скупштину НС БиХ-е изабрани су: Шеховић, Крагуљ, Карабеговић, Церић (сви из Вање Луке), Свето Ђорђевић (Бос. Дубица), Хилмија Сијамковић (Бос. Крупа), Столе Ђатовић (Приједор) и Ђеџић (Љубица), а као делегат за скупштину НСЈ-е изабран је друг Вилко Арнуш.

ОЧЕКИВАЊА

Скупштина је показала да нови управни одбор треба досга ствари да ријеша. Много ствари треба поставити на право мјесто. Пољубани углед Потсавета треба повратити.

Задатака има доста. И поред тога делегати су напустили скупштину са увјерењем и оптимизмом, да ће новоизабрани управни одбор учинити доста, знатно више од свих досадашњих и да ће Потсавет коначно уживати онај углед који као спортски форум оваконе врсте треба да ужива. У том погледу — сретно и најбоље ријешење дужности претједника у особи Ахмета Шеховића улијева наде.

Ап.

Билежбе са скупштине БНП-а

Један лезвјестај са годишње скупштине ногометне организације Потсавета не може обухватити цијелу њен рад, не може обухватити све. Већи дио остане новински не-регистрован. Да би бар donekle ублажили тако настану празнину забилежили смо и један дио примједби, приједлога и констатација изнеших на скупштини БНП-а.

РАЗЛОЗИ КРИЗЕ У КОЈУ СУ ЗАПАЛИ НОГОМЕТАСИ

Најуспјешнији дискуснтант на ово-годишњој скупштини био је претједник БСК-а Ахмет Шеховић. Кроз своје излагање друг Шеховић је обухватио низ пропуста и недостатака из рада ове ногометне ор-

Недељном утакмицом Борач и Сплит су наставили sportske odnose

BORAC — SPLIT 0:2 (0:1)

У свом петом овогодишњем наступу пред домаћом публиком банјалучки Борач је имао у недељу као противника momčad »Splita«. Овом утакмицом спортски односи — који су vezali ова два клуба у прошлости, обновљени су. »Split« је прошле недеље гостовао у Банјој Луци, а већ у недељу 20 марта Борач узвраћа посјету.

Поред обичу momčadi i trojice судија на терен су изашли претставници Борача и Сплита. Испред Борача — о спортским односима ових радничких клубова у прошлости, говорио је друг Ирфан Карабеговић. Пред сусрет Сплит је дарован заставicom и cvijećem.

ИГРА ГОТОВО БЕЗ ПРЕКРСАЈА

Терен је био blatnjav i težak за игру. I pored toga igrači oba tima dosta lagano су се кретали по оваквом терену. Играчи гостију били су ипак okretniji. Они су се брзо ослобађали лопте. Све njihove акције биле су добро припремљене. Split се је већ у самом почетку показао као veoma добра momčad која напада и игра са одређеним sistemom, кроз игру у којој готово сваки играч зна шта је корисније.

IZ PROŠLOSTI

Bile su to čvrste veze . . .

У периоду између Првог и Другог свјетског рата водена је у-порна и непрекидна борба за стварање и jačanje радничких спортских клубова, у којима се је okupljala радничка, srednjoškolska i studentska omladina i у којима су чланови Партије и Скоја радили на jačanju борбеног духа, podizanju политичке свјести и pripremanju својих чланова за борбу...

Sportske veze i prijateljski odnosi vezivali су радничке klubove širom Jugoslavije. Održavani су susreti. Organizovanja gostovanja радничких klubova. Jačali су се раднички спортски klubovi i pored ometanja од strane policijskog aparata vladajuće buržoazije.

RSK Borac i RSK Split održavali су međusobno dobre sportske veze. Slika prikazuje igrače i rukovodstvo Borca i Splita pred posljednji nastup — pred rat, pred utakmicu на Prvi maj 1939 године у Splitu.

BILE SU TO ČVRSTE VEZE!

Игра је у почетку била равно-правна. Napadi су се munjevito одвијали на оба гола. Vratari Saračević (B) i Vidović (S) у пар на-врата успјешно су intervenisali. I odbrane oba tima успјешно су o-долjevale napadima protivnika.

Andrija Jurić — на утакмици против Splita био је најбољи играч Borca

Navala Borca на овој утакмици је skoro potpuno zakazala. I pored toga Borac је имао пар добриh šansi за realizovanje, ali što те vrijedi kada nije bilo realizatora, odnosno kada је готово cijela ekipa igrala pogrešno, nasuprot veoma dobrim Splićanima, koji су racionalno koristili znanje, taktiku i kondiciju. Od sredine до kraja prvog poluvremena, Split је имао више од igre. U том periodu vratar Saračević ističe се успјешним intervencijama. Ipak у 30 minuti он је savladan од desnog krila Benčića. Ribar је načinio prekršaj van 16 metara, loptu из слободног ударца Saračević kratko odbija до Benčića koji koristi sporo kretanje Saračevića ka голу i sporo reagiranje odbrane Borca i dovodi Split у vođstvo од 1:0.

У другом poluvremenu Borac је био premoćnija momčad, ali до izjednačenja nikako не долази, jer pojačana odbrana Splićana са povučеним spojčkama, успјешно interveniše. Neopreznost vratara Saračevića — koji је био u hvatilo loptu у 83 minuti, iskoristiо је centarfor Grubić. Ubacivši loptu у mrežu Grubić је повећао vođstvo на 2:0. Pobjeda је osigurana i ona је potpuno zaslužena, jer је izvojevana i sačuvana мајсторском igrom veoma dobrih Splićana.

Utakmica која је odigrana pred oko 3000 gledalaca protekla је у prijateljskoj atmosferi. Kolika razlika između nedeljnog susreta i susreta Borac — Zenica!

Sudija Kuruzović iako nije imao naročito težak posao, vodio је veoma успјешно ovaj susret. Bila је то добра lekcija mnogim sudijama, kako treba »držati« igru у својим rukama i voditi utakmicu.

BSK - RADNIČKI 1:0 (1:0)

У предигри утакмице Борач — Сплит, састали су се БСК и Раднички. Тежак и blatnjav терен у многоме је утицао на игру обадва тима. Током цијеле игре БСК је био боља momčad и Раднички је тек на моменте претстављао равноправног противника. Исход утакмице приличије је одлучила и много боља кондиција „бековаца“. О честом и неспортском понашању Дубајића одговорни би требали повести мало више рачуна. Најбољи играч код побједника био је Ђурасовић, а Шешиваревић и Хацилић били су нешто бољи од осталих. Од играча Радничког једино би могли издвојити голмана Гвоздића, који је послје дуже паузе поново наступио. Судија Ибрахимбеговић водио је утакмицу добро.

Л. П.

развој. То је у интересу Банје Луке и Бос. Крајине. Банја Лука преживљава itekako озбиљну кризу у ногомету. Та stagnacija proistekla је као резултат нездраве међуклубске политике.

Друг Сећо је говорио још о много чему другом. Заиста, био је у праву.

SPORTSKI UNIVERZITET — OSIGURANJE IGRAČA

Обзиром да је на скупштини било говора и о испадима и реагирању једног дијела публике на одлуке судија — најчешће због непознавања правила ногометне игре, делегат ногометних судија банјалучког потсавета, друг Зија Курузовић у својој дискусији предложио је оснивање спортских уни-верзитета или одржавање усменih

sportskih novina у којима би učestvovali и neki уважени sportisti, а обзиром да ljudi воле sport, obezbjedili би на taj način да се наши ljudi упознају са спортским zakonodavstvom. Pored toga уз добру организацију, klubovi би на ovaj način mogli povećati своје приходе.

Zanimljivo i ostvarljivo!?

Друг Хакија Куленовић — други судија који је узео учешћа у дискусији, говорио је о осигурању играча. У том правцу је и предложио да правилник о регистрацији треба да добије још један члан који ће водити рачуна о осигурању играча, а које би било обавезно као и лјекарски pregled.

SA SJEDNICE NARODNOG ODBORA GRADA

OBRAZOVANA JE KOMISIJA ZA PLATE U PRIVREDI

Ukinuta odluka o obavezi plaćanja posebnog dopunskog doprinosa Zavodu za socijalno osiguranje

Na zajedničkoj sjednici Gradskog vijeća i Vijeća proizvođača Narodnog odbora grada koja je održana 8. ov. mj., obrazovana je Komisija za plate u privredi za područje grada i srca Banjalučkog i imenovani članovi komisije. U Narodnom odboru su izvršena postavljenja dva finansijska inspektora i veterinarskog inspektora. Na istoj sjednici je razriješen dužnosti dosadašnji direktor Osmogodišnje škole u Gornjem Šehru i postavljen novi.

Na posebnim sjednicama Gradskog vijeća i Vijeća proizvođača donesene su odluke o stopama dopunskog poreza na dohodak za 1955. godinu, o ukidanju obaveze plaćanja posebnog dopunskog doprinosa Zavodu za socijalno osiguranje u Banjoj Luci kao i odluka o organizaciji Narodnog odbora grada.

Na ovim sjednicama donesena su između ostalog rješenja o sistematizaciji radnih mjesta i zvanjima službenika u Narodnom odboru grada, o osnivanju Doma kulture kao ustanove sa samostalnim finansiranjem, o preuzimanju i odbijanju jemstva za pojedine privredne organizacije i druga.

Gradsko vijeće donijelo je rješenje o uvažavanju ostavke dosadašnjeg odbornika u 29. izbornoj je-

dinici i o raspisivanju dopunskih izbora za izbor jednog odbornika u istoj izbornoj jedinici, a Vijeće proizvođača donijelo je takvo rješenje za izbor jednog odbornika u izbornoj jedinici Vijeća proizvođača broj 8.

Dopunski izbori će se održati u mjesecu aprilu ove godine.

S. V.

Da li se to moralo desiti

Radničko kulturno umjetničko društvo »Grmeč« u Sanskom Mostu pripremilo je pozorišni komad »Đido« od Janka Veselinovića. Pozorišno veče za grad pripremljeno je u subotu 5. marta ove godine na veče. U pola četiri istog dana komad su trebali dati i za dake. Uprava društva sporazumjela se sa upravama škola u gradu da se organizuje dolazak sa nastavnici-ma. Škole su im izišle u susret.

Kad su učenici došli u pola četiri sata, dekor pozornice nije još bio dovršen. Počeli su tek u 18 sati, nakon dva i po sata čekanja,

ČITAOCI SARADNICI

STAV ZA OSUDU

Aktiv Narodne omladine u Bakićima duže vremena spremao je program za priredbu koju su namjeravali dati u selu Rječanima. Uz pomoć Stanke Rakete, učitelja u ovom selu rad se odvijao bez ikakvih smetnji sve do nedavno kada je dramska grupa trebala da nastupi u Rječanima.

Prethodne pripreme bile su na vrijeme izvršene. Preko učitelja u selu obavješteni su roditelji učenika osnovnih škola. Pored toga na nekoliko mjesta izvijestili su plakate. U selu je za ovaj nastup vladao veliki interes. I eto, kada je pomoć učitelja Rakete najviše trebala da dođe do izražaja ona je zatajila. On je učitelju Bogdi Radovanoviću iz Rječana poslao ceduljicu u kojoj mu javlja da se priredba neće održati i da ovaj organizira skidanje plakata u selu. Da bi onemogućio izvođenje programa on je nagovorio omladinu koja ima naslovnu

ulogu da ne dolazi na priredbu. Nuzgred da napomenemo da je ova omladinka zaposlena kod učitelja Stanke Rakete kao kuhinjske pomoćnice.

No i pored toga omladina je odlučila da izađe pred publiku iako je u zadnji čas dršlo

do izmjene uloga. Preko 200 posjetilaca sa velikim interesom našim pratilo je ovu skromnu priredbu. Na programu je bio pozorišni komad »Knez Ivo od Semberije«.

M. Miladinović

Hoće li u Dobrnji biti čitaonica ili ne?

Još u prvoj polovini 1954. godine selo Dobrnja ostalo je bez čitaonice. Knjige i to vrlo lijepe poučne, kojih ima oko 350 do 400 komada, u sanducima su zatvorene. Šahovske garniture i domine ne zna se ni gdje su. A radio se nalazi u prodavaonici zemljoradničke zadruge. Ako ga neko želi slušati mora doći svakim danom, osim nedjelje, od 8 do 16 časova dok je otvorena prodavaonica. A kad se prodavaonica zatvori radio ostaje zatvoren kao i knjige.

Ovo planinsko selo sa svojih 205 domaćinstava kome je čitaonica neophodno potrebna, nema je. Od najbližeg kulturnog centra — Banje Luke selo je udaljeno 20 km. Mještani u ovim zimskim danima našli bi zgodnu priliku da posjete čitaonicu ili bar da odnesu poneku knjigu na čitanje, ali ne mogu da je dobiju.

Iako zabačeno ovo selo ipak je centar opštinskog područja. Tu je sa sjedištem Opštinski odbor, Stanica narodne milicije, pošta, zadruga i svakim danom ima dovoljan broj posjetilaca koji pristižu po raznim poslovima iz okolnih sela: Šljivna, Vilusa, Stričića i drugih koji bi rado posjetili čitaonicu i izabrali poneku knjigu za čitanje.

U Dobrnji za otvaranje čitaonice postoje svi uslovi, samo zavisi od uprave zadruge kada će odlučiti i gdje smjestiti knjigovodstvo zadruge, a potom odrediti i pro-

storiju za čitaonicu. Krajnje je vrijeme da se to riješi.

L. KRČMAR

DEŽURNE APOTEKE

Petak, dežurna apoteka	br. 1
(ulica Šoše Mažara)	
Subota, dežurna apoteka	br. 2
(ulica Marije Bursać)	
Nedelja, dežurna apoteka	br. 3
(ulica Vese Masleše)	
Ponedjeljak, dežurna apoteka	br. 4
(ulica Vese Masleše)	
Utorak, dežurna apoteka	br. 1
(ulica Šoše Mažara)	
Srijeda, dežurna apoteka	br. 2
(ulica Marije Bursać)	
Četvrtak, dežurna apoteka	br. 3
(ulica Vese Masleše)	

- »PALAS«
- »SUDBINA JEDNE LJUBAVI«
- »VRBAS«
- »OLUJA«
- »KOZARA«
- »BANDITI KORZIKE«

Obzirom na činjenicu da u zadnje vrijeme po bioskopima u našem gradu igra sve više dobrih i slabih filmova, to je aktuelnost teme »kartu više« porasla i pojavljuje se skoro svakodnevno pred šalterima, na ulici pred bioskopom, po uglovima i skrivenim predvorjima gostionica i hotela. Uglavnom, unazad nekoliko mjeseci upoznali smo dvije grupe preprodavalaca i kupaca karata. Svaka od njih ima svoje kanale i ustaljeni redoslijed po kome se odvija već unaprijed do u tačine određeni posao. Svaka grupa ima svoga »vodu« i svoje zakone. Ovdje rivalstvo ne postoji, izuzev, što se poštuje zakon jačega. Iz »fonda« koji postoji pri grupi kupuju se pred premijeru karte, a zatim, uz izvjesno povlaštenje koje je vrlo često veće od 100%, polazi se u akciju koja obično završava sa uspjehom na kome bi im mogli pozavidjeti i mnogo bolji i rutiniraniji kriminalci. Uostalom, to oni i jesu.

Posmatrajte ih iz prikrajka i vidjećete kako spretno i brzo obavljaju svoj posao. Pravilo je: prvo se prilazi mladim parovima, zatim ženama u širem društvu, u izuzetnim slučajevima ako član grupe poznaje neku osobu, onda može prodati karte pojedincu. Nedavno lo mogućnosti da će ih dobiti. Tada je u akciju stupio jedan od članova i ponudio im karte. Mladić je to jedva dočekao. Djevojka je upitala za cijenu. Osamdeset dinara — rekao je mališan. Mladić je bez krznanja izvadio 160 dinara, a djevojka je protestovala i vikala. Za nekoliko trenutaka oko mališana se okupilo dvadeset-

DVIJE TAKTIKE

(PREPRODAJOM BIOSKOPSKIH KARATA BAVE SE GRUPE DJEČAKA KOJE ZA JEDNO VEČE ZARADUJU 1200 — 1600 DIN.)

tak kandidata za kupovinu karata. Među njima su pomješani, za svaki slučaj, bili i ostali članovi grupe. Za ovakav posao se obično uzima najmlađi dok ga ostali štite. Ovdje je sve zasnovano na blefu koji graniči sa drskošću. Desi se i to: građanin reaguje i prijeti da će pozvati miliciju. Od mališana je uzeo karte, i izgleda, nema namjeru da ih povraća. Voda grupe ocjenjuje situaciju. Kada dođe do zaključka da ne postoji opasnost ni za jednog od njih, on se okrene i napušta skup. Za ostale članove grupe to je signal i oni obično naprave takovu gužvu i nered u kojoj se krivac neprimjetno izgubi. Odmah poslije toga karte prelaze

u ruke drugog člana grupe jer je ovaj prvi kompromitovan za jedan dan. Mališan tada preuzima svoje mjesto u zaštiti.

Kada se posao završi, tamo oko sedam časova naveče, grupa se okuplja na poljanu iz hotela »Rudi Čajavec« i podnosi izvještaj. Tada se pravi dnevni bilans. Članovi grupe istresaju novac na rubac koji se prostire na zemlju. Voda izdvaja novac koji ostaje kao stalna rezerva za kupovinu karata. Ostatak se odmah troši na kupovinu cigareta, pića i, kada ima više sam posmatrao jedan mladi par — tražili su »kartu više«. Bilo je manovaca nego obično onda ih voda vodi na burek. Nuzgred da napo-

Ko zna koliko se njih bavi preprodajom karata?

menemo: za jednu veče se zaradi i po 1200 — 1600 dinara.

Preprodavaoci koji se izdvajaju iz porodičnog kruga, za razliku od onih iz grupe, imaju drugačiju taktiku. Dok grupa sav novac troši na svoje, i između svojih članova, ovi odnose novac svojim roditeljima koji ohrabreni prvim uspjehom huškaju djecu na dalje pothvate.

Ako je u pitanju premijera, onda dva časa prije otvaranja blagajne u redu stoji otac, majka i sin. Desetak minuta pred početak predstave dječak se pojavljuje pred bioskopom i nudi »kartu više«. Ako se i ovdje nađe neko od onih što vole da stavljaju primjedbe na špekulantsko poslovanje preprodavaca karata, tada otac maloga prilazi i upotrebljava jedan od nekoliko prokušanih trikova. Ako pogodena stranka galami onda je najbolje preći u protunapad. Sav uzrujan i nakostrešen roditelj prilazi i sipa bujicu pogrđnih riječi

na svoja maloga, hvata ga za ruku i odvodi iz mase sa uzvikom »Da te više ne vidim ovdje«. Naravno, onaj pogođeni ne zna da ima posla sa roditeljem djeteta koje se bavi preprodajom bioskopskih karata.

Još češće roditelji prilaze, naravno, nezainteresovano grupi u kojoj prodaje karte njihovo dijete. Ako je dječak ili djevojčica u neprilici, oni daju oduška svom neposložanju na taj način što na prisutne sipaju bujicu pogrđnih riječi. »Što ne pustite dijete da zaradi koji dinar?«, »Zašto vi ne stojte pola dana u repu«, »Jadno dijete« itd.

A građani, već navikli i oglušili na ovakve postupke preprodavalaca karata, ne reaguju na njih i strpljivo podnose hirove ovih malih derikozā. Samo, pitamo se dokle?

D. MOMČILOVIĆ

